

MILIEUEFFECTBEOORDELING

NIET-TECHNISCHE SAMENVATTING

Beleidsplan Ruimte Limburg – Ruimtepact 2040
Milieueffectrapport januari 2024

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Regelgeving en procedure	2
2.1	Ruimtelijk beleidsplan	2
2.2	Milieueffectrapportage	2
2.3	Doorwerking van het plan-MER in de (verdere) besluitvorming	5
3	Omschrijving van het Beleidsplan Ruimte Limburg	5
3.1	Strategische visie	5
3.2	Beleidskaders	6
4	Algemene methodologische aandachtspunten voor de milieubeoordeling	9
4.1	Doel en kenmerken van de strategische milieubeoordeling	9
4.2	Beoordelingskader	10
4.3	Beoordelingssystematiek	11
4.4	Aandachtspunten en aanbevelingen	13
4.5	Alternatieven	13
5	Effecten van het Beleidsplan Ruimte Limburg	13
5.1	Algemene resultaten van de milieubeoordeling	13
5.2	Samenvatting van de impact van de strategische visie	14
5.3	Samenvatting van de impact van de beleidskaders	19
5.3.1	Impact van het beleidskader wonen in stads- en dorpskernen	20
5.3.2	Impact van het beleidskader economische ruimte	20
5.3.3	Impact van het beleidskader openruimteschakels	21
5.3.4	Synthese van de impacten van de beleidskaders	22
5.4	Overzicht van de voornaamste aanbevelingen en hun doorwerking	25
5.5	Synthese van de (gewest)grensoverschrijdende effecten	29
6	Samenstelling van het team van MER-deskundigen	30

1 Inleiding

*Dit is de **niet-technische samenvatting** van een milieueffectrapport (MER), met andere woorden een beknopte samenvatting van het eigenlijke milieueffectrapport, bestemd voor publiek en belanghebbenden. Een milieueffectrapport is een openbaar document waarin de milieueffecten van een plan of project en de eventuele alternatieven voor dat plan of project, worden onderzocht. Het milieueffectrapport beslist niet of het plan of project respectievelijk goedgekeurd wordt of een vergunning krijgt, dit wordt beslist door de plannende overheid of de vergunningverlener die hierbij rekening houdt met de bevindingen van het milieueffectrapport.*

De niet-technische samenvatting heeft als doel om aan publiek en belanghebbenden de relevante informatie uit het milieueffectrapport voor het plan of project te communiceren en hiermee de publieke participatie in het plan- of vergunningsproces te bevorderen. Voor de uitgebreide technische informatie moet u het eigenlijke milieueffectrapport raadplegen.

De beleidsplanning werd door Vlaanderen uitgetekend als een plansysteem voor het ruimtelijk beleid waarbij de verschillende bestuursniveaus vanuit een toekomstvisie en elk vanuit een eigen rol samenwerken om de ruimte te ontwikkelen in functie van steeds wijzigende maatschappelijke noden.

De beleidsplanning wil het dynamisch karakter van het ruimtelijk beleid verhogen door meer ruimte te laten voor gelijkwaardige samenwerking. Het systeem van beleidsplanning vertrekt vanuit de gedachte dat de overheid zoekt naar coalities en partnerschappen om vanuit een ondersteunende rol maatschappelijke doelstellingen te verwezenlijken. Beleidsplanning zet daarom in op de ontwikkeling van een gemeenschappelijke ruimtelijk-maatschappelijke toekomstvisie die geoperationaliseerd wordt via onderhandelde ontwikkelingsprogramma's.

Het Beleidsplan Ruimte van de provincie Limburg is tot stand gekomen via een uitgebreid participatie- en reflectieproces.

In 2019 nam de provincieraad de officiële startbeslissing voor het Beleidsplan Ruimte Limburg. Toen werd ook de **focusnota** goedgekeurd als sluitstuk van de voorbereidende fase en als basis voor het vervolgproces. De daarop volgende **conceptnota** was het eerste document in de formele procedure. De conceptnota geeft de ambitie voor de ruimtelijke ontwikkeling van Limburg kernachtig weer, schetst een gewenst perspectief voor de toekomst in 2040 en bevat een aantal ruimtelijke strategieën om dat wensbeeld te bereiken. Deze nota vormde de basis voor het verder uit te werken Beleidsplan Ruimte Limburg en was het resultaat van een breed participatieproces.

Eind 2019 - begin 2020 werd een publieke raadpleging gehouden over de conceptnota. Tijdens die periode kon iedereen reacties, opmerkingen of suggesties op de conceptnota schriftelijk kenbaar maken bij de provincie Limburg.

Na de adviesronde en de inspraak van het publiek werd de conceptnota in 2021 verder uitgewerkt tot een **voorontwerp van beleidsplan**, dat voor advies werd voorgelegd aan de Provinciale Commissie Ruimtelijke Ordening, het Departement Omgeving en de gemeenten van de provincie. Het voorontwerp kreeg de titel '**Ruimtepact 2040, ambitie voor Limburg**'.

Op basis hiervan werd vervolgens, in wisselwerking met de opmaak van het **ontwerp MER**, een **ontwerp Beleidsplan Ruimte** opgemaakt, dat samen met het ontwerp-MER het voorwerp uitmaakte van een openbaar onderzoek in de eerste helft van 2023.

Na het openbaar onderzoek werd het ontwerp-MER aangepast tot een definitief MER, dat goedgekeurd werd door het Team Omgevingseffecten. Voorliggend document is de niet-technische samenvatting van dat MER.

2 Regelgeving en procedure

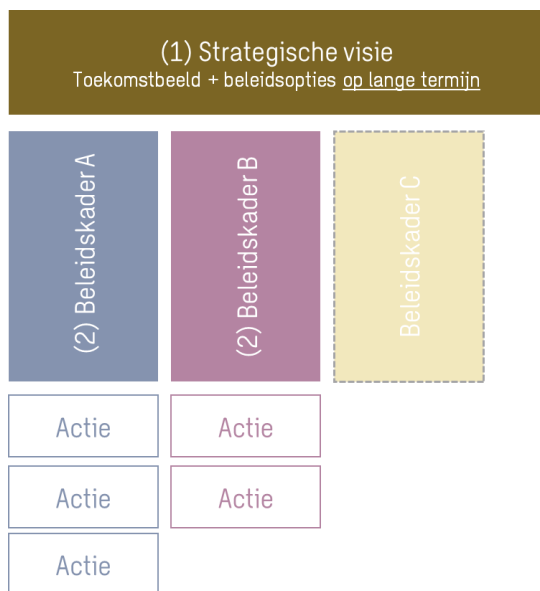
2.1 Ruimtelijk beleidsplan

Het Beleidsplan Ruimte Limburg is erop gericht samenhang te brengen in de voorbereiding, de vaststelling en de uitvoering van beslissingen in de ruimtelijke ordening. Het is realisatiegericht. Geen van de onderdelen van een ruimtelijk beleidsplan heeft verordenende kracht maar het ruimtelijk beleidsplan is wel bindend voor de provincie.

Een ruimtelijk beleidsplan bestaat uit een strategische visie en één of meer beleidskaders, die samen het kader aangeven voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de provincie Limburg (zie Figuur 2-1).

De *strategische visie* omvat een visie op de ruimtelijke ontwikkeling voor de lange termijn en beschrijft de daarvoor te volgen beleidsstrategieën. Deze visie bevindt zich bijgevolg op een hoog abstractieniveau.

De *beleidskaders* bevatten in functie van de visie operationele beleidskeuzes voor de middellange termijn en bijhorende actieprogramma's voor hetzij een thema hetzij een gebiedsdeel. Beleidskaders beschrijven onder meer hoe en met wie de gewenste ruimtelijke ontwikkeling wordt gerealiseerd.

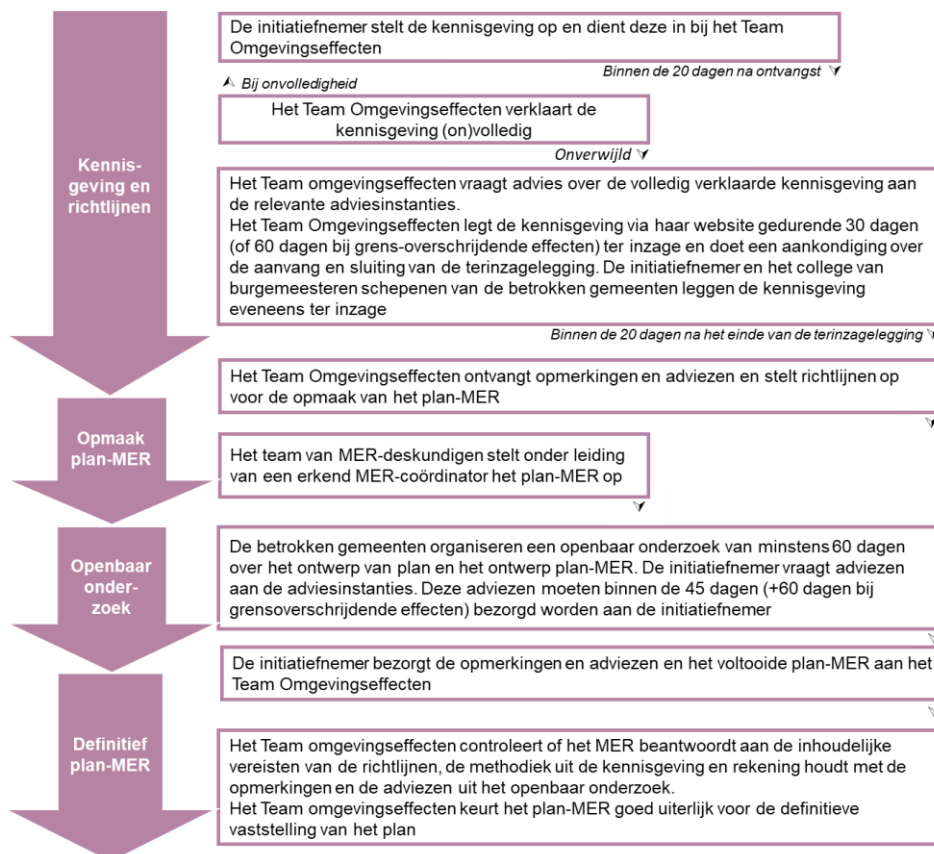
Figuur 2-1 Elementen van een ruimtelijk Beleidsplan

2.2 Milieueffectrapportage

De procedure voor de opmaak van het plan-MER (milieueffectrapport op planniveau) is parallel verlopen met de opmaak van het Beleidsplan Ruimte Limburg. Figuur 2-2 geeft een overzicht van de plan-m.e.r. procedure.

De plan-m.e.r.-procedure werd zo optimaal mogelijk ingepast in de procedure voor het ruimtelijk beleidsplan. In Figuur 2-3 is de koppeling tussen de plan-m.e.r.-procedure en de procedure voor de opmaak van het beleidsplan schematisch aangeduid. De wisselwerking hield onder andere in dat:

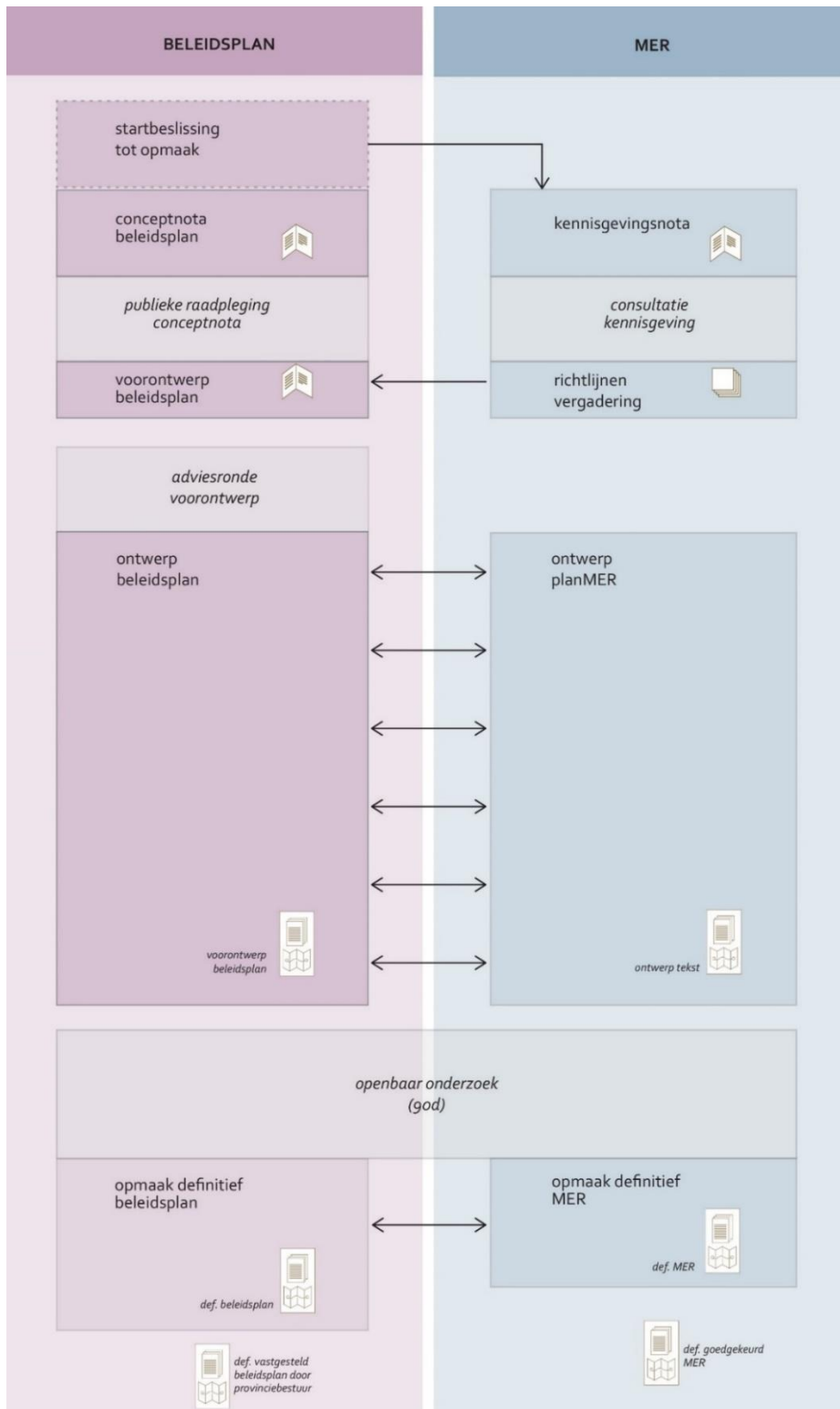
- de input uit de adviesronde over de conceptnota meegenomen werd in de opmaak van het ontwerp plan-MER;
- de input uit de adviesronde en inspraak over de kennisgeving meegenomen werd via de richtlijnen in de opmaak van het voorontwerp beleidsplan;
- de input uit de adviesronde over het voorontwerp provinciaal beleidsplan ruimte meegenomen werd in de opmaak van het ontwerp plan-MER;
- het openbaar onderzoek betrekking had op zowel het ontwerp beleidsplan als het ontwerp plan-MER;
- de input uit het openbaar onderzoek verwerkt werd in de opmaak van het definitief plan-MER.

Figuur 2-2 Schema procedure m.e.r voor plannen en programma's (plan-MER)

Dit betekent dat er niet eerst een ontwerp van provinciaal ruimtelijk beleidsplan wordt gemaakt dat daarna pas aan een milieueffectbeoordeling wordt onderworpen, maar dat de milieueffectbeoordeling parallel verloopt aan het totstandkomingsproces van het provinciaal ruimtelijk beleidsplan en het planningsproces informeert, vanaf de conceptnota tot aan de definitieve vaststelling van het ruimtelijk beleidsplan.

De goedkeuring van het definitief plan-MER gebeurt na afloop van het openbaar onderzoek en vóór de definitieve vaststelling van het provinciaal beleidsplan ruimte.

Figuur 2-3 Schema procedure m.e.r. geïntegreerd in de procedure ruimtelijk beleidsplan

2.3 Doorwerking van het plan-MER in de (verdere) besluitvorming

Het (ontwerp) plan-MER ondersteunt de besluitvorming met betrekking tot het (ontwerp) Beleidsplan Ruimte Limburg.

In de eerste plaats is dit gebeurd door een ondersteuning en samenwerking tijdens de periode waarin het Beleidsplan Ruimte Limburg, vertrekkende van de conceptnota, vorm kreeg. Ondersteuning vanuit de milieueffectrapportage gebeurde aan de hand van een parallel proces, waarbij de MER-deskundigen een eerste milieubeoordeling uitvoerden op basis van het *voorontwerp* van het Beleidsplan Ruimte Limburg. Op basis van de adviezen die de Procoro, de Vlaamse overheid en de Limburgse gemeenten op het *voorontwerp* uitbrachten en de aanbevelingen uit de eerste milieubeoordeling op het *voorontwerp* is het *ontwerp* Beleidsplan Ruimte Limburg tot stand gekomen en werden de gevolgen van de aanpassingen aan het beleidsplan in het *ontwerp* MER verwerkt.

Het beleidsplan dat op die manier tot stand is gekomen heeft dus al een (interactieve) vorm van milieueffectrapportage ondergaan. Het resultaat is een *ontwerp* Beleidsplan Ruimte dat al een aantal van de bezorgdheden die kunnen bestaan met betrekking tot de impact van het plan op het milieu, in rekening brengt. Het gaat daarbij overigens zeker niet alleen om negatieve effecten: de wisselwerking tussen planvorming en milieueffectrapportage kan er ook toe bijdragen de positieve effecten die het plan heeft te maximaliseren en de synergie tussen deze effecten zo groot mogelijk te maken.

Naast deze collaboratieve fase, waarbij de besluitvorming met betrekking tot de inhoud van het plan vorm heeft gekregen, mede onder invloed van de milieueffectrapportage, volgde een formele fase, waarbij het *ontwerp* Beleidsplan Ruimte Limburg en het *ontwerp* MER samen in openbaar onderzoek gingen. Op basis van adviezen en inspraakreacties tijdens dit openbaar onderzoek werden zowel het MER als het Beleidsplan Ruimte Limburg nog aangepast op een aantal punten.

Bij de definitieve goedkeuring van het Beleidsplan Ruimte Limburg door de provincieraad wordt aangegeven hoe en op welke punten het Beleidsplan Ruimte Limburg rekening heeft gehouden met de bevindingen van de milieueffectrapportage en wat dus de rol is geweest van de milieueffectrapportage in de besluitvorming van het plan.

In het finale plan-MER wordt een overzicht gegeven van de punten waarop het beleidsplan werd aangepast op basis van de inzichten die aangeleverd werden door de MER-deskundigen.

3 Omschrijving van het Beleidsplan Ruimte Limburg

Het Beleidsplan Ruimte Limburg/Ruimtepact 2040 bevat een **strategische visie en drie beleidskaders**.

De **strategische visie** schetst een toekomstperspectief voor Limburg in 2040 en zet de krachtlijnen uit voor het ruimtelijk beleid op maat van Limburg. De **drie beleidskaders** zijn operationeel en geven thematisch een concrete visie en selectie en bevatten operationele doelstellingen en acties.

De onderlinge samenhang is belangrijk omdat het Beleidsplan Ruimte Limburg het huidige Ruimtelijk Structuurplan Limburg in zijn geheel zal vervangen.

3.1 Strategische visie

Vijf engagementen geven aan waar de provincie zich toe verbindt in haar ruimtelijke beleid:

- 1 - Zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad
- 2 - Opstarten van ruimtelijke pilootprojecten
- 3 - Gemeenten ondersteunen om gemeenschappelijke doelen te realiseren
- 4 - Grensoverschrijdend denken en samenwerken
- 5 - Klimaat en energie ruimtelijk integreren (toegevoegd ten opzichte van het voorontwerp)

Zeven strategische doelstellingen geven richting aan de ruimtelijke ontwikkeling op de lange termijn:

- SD1 - De ruimtelijke regionale eigenheid¹ valoriseren
- SD2 - Steden en dorpen gericht versterken
- SD3 - Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen
- SD4 - Het openruimtesysteem versterken
- SD5 - Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen
- SD6 - Hernieuwbare energie integreren in het ruimtelijk beleid
- SD7 - Meer ruimte geven aan de fietser

Negen overkoepelende acties geven rechtstreeks uitvoering aan de strategische doelstellingen en hebben door hun belang en/of aard een transversale doorwerking in verschillende beleidskaders:

- Actie SV1 - Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid
- Actie SV2 - Opstarten van en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg
- Actie SV3 - Opzetten van expertiseplatform en instrumenten ter ondersteuning van de gemeenten in het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit
- Actie SV4 - Doorvertalen van de ruimtelijke visie naar de vergunningverlening met sturende instrumenten
- Actie SV5 - Opmaken van een provinciale energiekaart om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te planten
- Actie SV6 - Toetsen van alle adviezen en beslissingen in het ruimtelijk beleid aan de bovenlokale fietsroutenetwerken
- Actie SV7 - Opmaken en toepassen van een fietstoets
- Actie SV8 - Opzetten van een fonds voor provinciale acties
- Actie SV9 - Ontsluiten van informatie en kennis

3.2 Beleidskaders

Beleidskader 'Wonen in stads- en dorpskernen'

De **ruimtelijke taak** die de **provincie** opneemt is het selecteren van de verschillende types van kernen vanuit een regionale visie en op basis van het functioneren van de woningmarkten en daaraan gepaste ontwikkelingsperspectieven te koppelen. Zo wordt getracht om de ruimtelijke

¹ Met ruimtelijke regionale eigenheid worden de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid bedoeld.

ontwikkelingen buiten de kernen af te remmen met het oog op een duurzame, kwalitatieve groei op maat, vanuit een respectvol omgaan met de ruimte in Limburg.

Visie: Steden en dorpen duurzaam, kwalitatief en op maat versterken door een strategisch locatie- en kernenbeleid.

Vier operationele doelstellingen en elf acties geven hier uitvoering aan:

- OD1** - Voeren van een kerngericht beleid op basis van de kernafbakening
- Actie W1.1- Ondersteunen van gemeenten bij de typering en afbakening van kernen
 - Actie W1.2- Opmaken van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe woonontwikkelingen buiten de kernen af te remmen
- OD2** - Afstemmen van woonontwikkelingen op maat van de kern
- Actie W2.1- Toepassen van het afwegingskader “woonontwikkelingen” in het adviseren en bij opmaken van RUP’s
 - Actie W2.2- Opmaken van provinciale RUP’s om juridisch woonaanbod te herbestemmen
- OD3** - Afstemmen van het woningobjectief op de regionale woningmarkten
- Actie W3.1- Verdelen en toepassen van een “woningobjectief per regionale woningmarkt” op niveau van de gemeente
 - Actie W3.2- Inzetten van planningsinstrumenten ter versterking van bovenlokale kernen
- OD4** - Gemeenten ondersteunen in het voeren van een kwaliteitsvol, kerngericht en toekomstgericht woonbeleid.
- Actie W4.1- Organiseren jaarlijks woonoverleg per woningmarkt
 - Actie W4.2- Uitbouwen van een expertisecentrum “wonen en ruimte”
 - Actie W4.3- Opmaken van een stedenbouwkundige voorbeeldverordening “woonkwaliteit” in overleg met lokale besturen
 - Actie W4.4- Initiëren van acties voor het bevorderen van de woon- en leefkwaliteit in lokale kernen
 - Actie W4.5- Onderzoeken van mogelijkheden naar betaalbaar wonen in samenwerking met de sociale woonorganisatie en de gemeenten

Beleidskader ‘Economische ruimte’

De **ruimtelijke taak** van de **provincie** ligt in het planologisch en ruimtelijk verantwoord mee reguleren van het juridisch aanbod aan bedrijventerreinen naar de gepaste locatie binnen de regionale economische visie. De provincie neemt ruimtelijk een meervoudige rol op voor de vrijetijdseconomie en draagt bij aan betere ruimtelijke condities waarop toeristisch ondernemerschap zich verder kan uitbouwen. De impact vanuit ruimtelijke planning op het landbouwbeleid is eerder beperkt. De provincie neemt een aanvullende rol op om in een aantal gebieden de planologisch-juridische situatie beter af te stemmen op het effectieve en gewenste agrarisch gebruik. Op het vlak van handelsbeleid onderzoekt de provincie welke beschikbare ruimtelijke instrumenten binnen het ruimtelijk beleid ingezet kunnen worden om het ruimtelijke handelsbeleid bovenlokaal te reguleren in functie van de winkelshift, gemeenten hierin te ondersteunen en te sensibiliseren.

Visie: Economische groei faciliteren met een ruimteshift.

Vijf operationele doelstellingen en veertien acties geven hier uitvoering aan:

- OD1** - Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen.

- Actie ER-1.1 – Opzetten van inspiratie- en begeleidingstrajecten voor economische verweving en kernversterking
- Actie ER-1.2 – Zoeken naar ruimtelijke instrumenten in functie van de winkelshift
- OD2 - Verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelegen bedrijventerreinen.
 - Actie ER-2.1 – Screenen van bestaande regionale bedrijventerreinen en verkennen van de mogelijkheden tot ruimtelijke kwalitatieve verbetering
 - Actie ER-2.2 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) om het ruimtelijk en energetisch rendement of de ruimtelijke kwaliteit op bedrijventerreinen te verhogen
 - Actie ER-2.3 – Sensibiliseren en kennisdelen over ruimtelijk rendement, duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bedrijventerreinen
 - Actie ER-2.4 – Ondersteunen van gemeenten in hun acties tot kwalitatieve ruimtelijke verbetering en energetische optimalisatie van lokale bedrijventerreinen
- OD3 - Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties.
 - Actie ER-3.1 – Evalueren van potentiële strategische werklocaties op basis van een geactualiseerde RuBeLim-studie
 - Actie ER-3.2 – Opmaken van provinciale RUP's voor economische ontwikkelingen op strategische locaties
 - Actie ER-3.3 – Ondersteunen van de gemeenten bij de ontwikkeling van intergemeentelijke lokale bedrijventerreinen
- OD4 - Herbestemmen van slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen en recreatiegebieden.
 - Actie ER-4.1 – Opmaken van provinciale RUP's voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden
 - Actie ER-4.2 – Zoeken naar mogelijkheden voor grondenuitruil waarbij planbaten en planschade elkaar maximaal neutraliseren
- OD5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied.
 - Actie ER-5.1 – Opstarten van gebiedsgerichte projecten voor een planologische uitwisseling tussen landbouw en natuur
 - Actie ER-5.2 – Opstarten van gebiedsgerichte projecten om knelpunten tussen landbouwbedrijfsvoering en landschappelijke waarden op te lossen
 - Actie ER-5.3 - Opmaken van provinciale RUP's in uitvoering van de gebiedsgerichte visies

Beleidskader 'Openruimteschakels'

De **ruimtelijke taak** van de **provincie** ligt in het verbeteren van de verbindingen tussen de grote kerngebieden van natuur, landbouw en bos om zo meer samenhang te creëren in het openruimtesysteem over de gemeentegrenzen heen.

Visie: Meer samenhang van de open ruimte realiseren door in te zetten op sterke schakels.

Drie operationele doelstellingen en negen acties geven hier uitvoering aan:

- OD1 - Ruimtelijk ondersteunen en optimaliseren van de groenblauwe aders en open ruimtecorsidors.
 - Actie ORS-1.1 – Opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorsidors

- Actie ORS-1.2 – Opmaken van provinciale RUP's in uitvoering van de geïntegreerde gebiedsvisies
 - Actie ORS-1.3 – Nemen van flankerende maatregelen voor landbouw
 - Actie ORS-1.4 – Ondersteunen van de gemeenten bij de ontwikkeling van groenblauwe aders op bedrijventerreinen, in woongebieden en in landbouwgebieden.
- OD2** - Meewerken aan een coherent netwerk van groenblauwe aders in Limburg.
- Actie ORS-2.1 – Activeren van de andere overheden (Vlaanderen en de gemeenten) om de groenblauwe aders op hun niveau aan te pakken
 - Actie ORS-2.2 – Ondersteunen van projecten en samenwerkingsverbanden die de groenblauwe aders realiseren
 - Actie ORS-2.3 – Opvolgen van gemeentelijke hemelwater- en droogteplannen en bewaken van de doorvertaling ervan bij ruimtelijke plannen
- OD3** - Benutten van elke ruimtelijke ontwikkeling voor het versterken van de openruimteschakels.
- Actie ORS-3.1 – Implementeren van openruimteschakels in alle provinciale plannen en projecten
 - Actie ORS-3.2 – Screenen van gemeentelijke plannen met het oog op de realisatie van de openruimteschakels

4 Algemene methodologische aandachtspunten voor de milieubeoordeling

4.1 Doel en kenmerken van de strategische milieubeoordeling

De bedoeling van het plan-MER is de positieve en negatieve gevolgen van het Beleidsplan Ruimte Limburg op hoofdlijnen in beeld te brengen, door de principiële beleidskeuzes (strategische visie en beleidskaders) uit dit plan te beoordelen op hun effecten op het milieu (in de brede zin van het woord). Daarnaast formuleert het plan-MER ook een aantal aandachtspunten en aanbevelingen om eventuele negatieve effecten te voorkomen of de impact ervan te beperken en om positieve effecten te versterken. Het conceptuele niveau waarop de beleidskaders zijn beschreven, de schaal van het studiegebied, de ruimtelijke spreiding van de acties die zullen voortvloeien uit de beleidskaders, de onduidelijkheid over de precieze aard en omvang van veel van die acties, de veelheid aan potentiële acties en de tijdshorizon die voor ogen wordt gehouden zorgen ervoor dat de omvang van de effecten niet in kwantitatieve eenheden en met een groot ruimtelijk detailniveau kan uitgedrukt worden.

De nadruk van de beoordeling ligt op effecten die relevant zijn in de strategische fase van de besluitvorming over het Beleidsplan Ruimte Limburg. De milieueffecten worden beschreven binnen de grenzen van de beschikbare informatie. De milieubeoordeling is beschrijvend en gaat met name na in welke mate het beleidsplan ruimte bijdraagt aan het bereiken van de beleidsdoelstellingen binnen de verschillende bestudeerde thema's.

Hierbij moet er rekening mee gehouden worden dat de mate waarin het toepassen van het beleidskader de vooropgestelde doelstellingen helpt halen niet steeds eenduidig te bepalen is, gezien het strategisch niveau waarop de ambities gedefinieerd zijn en gezien een concrete doorvertaling van de doelstellingen naar acties vaak (nog) niet beschikbaar is.

Ook de feitelijke doorwerking van het plan is in veel gevallen onzeker als gevolg van beperkingen in de provinciale bevoegdheden. In veel gevallen zal samenwerking met andere beleidsniveaus nodig zijn om de ambities van het Beleidsplan Ruimte Limburg ook op het terrein te kunnen waarmaken. Uiteraard heeft de provincie daar een belangrijke rol in te spelen, als brug tussen het Vlaamse en lokale niveau.

De provincie kan via het beleidsplan ruimte naar de Vlaamse overheid toe haar beleidsprioriteiten- en voorkeuren duidelijk maken en op de agenda zetten; anderzijds kan ze ook bijdragen aan het ontwikkelen van het nodige instrumentarium om de Vlaamse doelstellingen op het grondgebied van de provincie Limburg te helpen realiseren.

Naar de lokale besturen kan ze een katalyserende, coördinerende en inspirerende rol opnemen, die ervoor zorgt dat de ambities van het Beleidsplan Ruimte Limburg doorwerken in het gemeentelijk beleid en leiden tot acties en realisaties op het terrein. Uiteraard is dit des te belangrijker als het gaat om plannen en projecten met een gemeentegrensoverschrijdende dimensie. De provincie kan in die context haar rol als motor voor regionale samenwerking doelgericht inzetten. Ze kan ook afwegingskaders en instrumenten uitwerken die de gemeenten helpen bij de ontwikkeling en implementatie van hun eigen ruimtelijke beleidslijnen.

4.2 Beoordelingskader

Gezien het milieueffectenonderzoek een onderzoek op strategisch niveau is, zijn in deze fase van het onderzoek niet alle milieudisciplines/effectgroepen relevant. De relevantie werd bepaald op basis van onder meer volgende overwegingen:

- Kan het **ruimtelijk beleid** een wezenlijke impact hebben op het thema/milieuaspect?
- Kan een beleid op **provinciaal niveau** een wezenlijke impact hebben op het thema/milieuaspect?
- Is het thema relevant gelet op de **aard en detailleringniveau** van het plan? Enkel de aspecten die op niveau van een ruimtelijk beleidsplan (strategische visie en beleidskaders) en de eruit voortkomende acties relevant en onderscheidend zijn, worden meegenomen.

Vanuit de ambitie om via het ruimtelijk beleidsplan een duurzame ontwikkeling te faciliteren wordt bij opmaak van het beoordelingskader de link gelegd met de agenda voor duurzame ontwikkeling die de VN in het najaar van 2015 in een resolutie uittekende.

Figuur 4-1 geeft een overzicht van de verschillende thema's en beoordelingscriteria en van hun relatie met de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals -SDG's). Deze thema's laten een geïntegreerde benadering toe en omvatten impliciet de disciplines en effectgroepen die in de milieubeoordeling op strategisch niveau aan bod moeten komen.

Binnen deze thema's en subthema's wordt enerzijds een beschrijving gegeven van de meest relevante effecten van de verschillende beleidskaders en gebeurt anderzijds een beoordeling van de mate waarin het Beleidsplan bijdraagt aan het bereiken van de doelstellingen van de verschillende thema's.

THEMA	SUBTHEMA's	LINK MET SDG'S
 <p>Klimaat</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Emissies van broeikasgassen (mitigatie) - Weerbaarheid van de omgeving tegen de gevolgen van klimaatverandering (adaptatie) - Robuustheid van het plan in het licht van klimaatverandering 	 <p>Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden</p>
 <p>Water</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Waterkwaliteit - Beschikbaarheid (zoet) water - Bescherming tegen overstromingen 	 <p>Verzeker toegang en duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen</p>

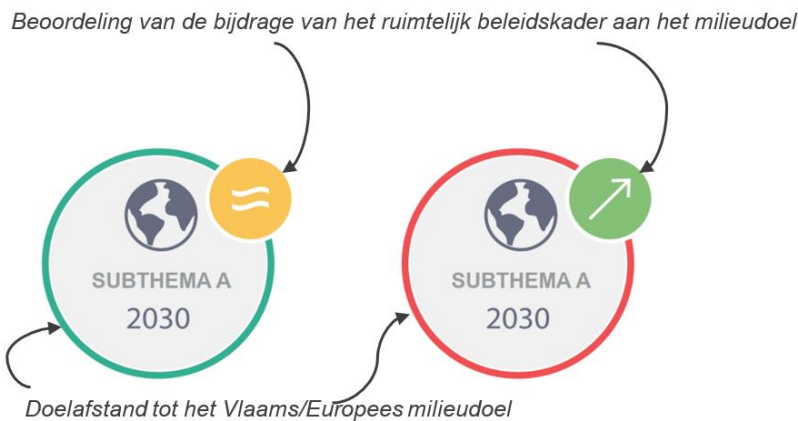
<p>Biodiversiteit</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Ecotoop- en habitatverlies/-creatie/-wijziging - Ver- en ontsnippering, barrièrewerking van natuurlijke structuren - Soortenrijkdom en beschermde gebieden (i.f.v. de passende beoordeling) 		<p>Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe</p>
<p>THEMA</p>	<p>SUBTHEMA's</p>	<p>LINK MET SDG'S</p>	
<p>Mobiliteit en bereikbaarheid</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Multimodale bereikbaarheid economische gebieden en poorten - Nabijheid en multimodale bereikbaarheid voorzieningen t.o.v. de woonomgeving - Kwaliteit, veiligheid en robuustheid van het mobiliteitssysteem 	 	<p>Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie</p> <p>Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam</p>
<p>Ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving en erfgoed</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgvuldig ruimtegebruik - Ruimtelijke kwaliteit, samenhang en cultuurhistorie - Toegankelijke landschappelijk waardevolle omgeving, natuur en recreatie 	 	<p>Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw</p> <p>Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen</p> <p>Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie</p> <p>Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam</p> <p>Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen</p> <p>Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.</p>
<p>Gezonde en veilige leefomgeving</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Milieukwaliteit: lucht, geluid - Ruimtelijke leefkwaliteit en veiligheid 		<p>Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden</p>

Figuur 4-1 Overzicht van de in het MER gebruikte relevante thema's en subthema's en hun relatie met de SDG's

4.3 Beoordelingssystematiek

De (milieu)beleidsdoelstellingen voor 2050 en 2030 (op Europees, federaal, Vlaams of provinciaal niveau) vormen het ijkpunt voor de beoordeling van de effecten voor respectievelijk de strategische visie en de beleidskaders. De mate waarin deze doelstellingen mee door toedoen van het Beleidsplan Ruimte Limburg worden behaald, wordt beoordeeld. In de praktische uitwerking worden de effecten van de strategische visie op een meer globale, kwalitatieve en algemeen beschrijvende wijze beoordeeld omdat het overkoepelend geheel van alle beleidskaders hier aan bod moet komen. Voor de beoordeling van de beleidskaders wordt een meer specifieke methodiek toegepast waarbij per beleidskader ingezoomd wordt tot op het niveau van de subthema's. Hieraan wordt ook een specifieke visuele weergave van de beoordeling gekoppeld die hierna toegelicht wordt.

De beoordeling wordt voor elk van de combinaties beleidskader/(sub)thema samengevat met een icoon, zoals weergegeven in Figuur 4-2. De kleur van de grote ring geeft daarbij de nog af te leggen weg ('doelafstand') voor de milieubeleidsdoelstellingen van het subthema weer. Het gaat hierbij om de nog af te leggen weg zonder rekening te houden met de impact van het Beleidsplan Ruimte Limburg. De kleur en het symbool van de kleine bol geven een indicatie van het belang van het effect van het beleidskader op het (sub)thema. Deze combinatie laat toe enerzijds aan te geven op welke punten het ruimtelijk beleidsplan goed scoort, maar zet tegelijk deze score af tegen de nog af te leggen weg (via acties op de verschillende bestuursniveaus) vooraleer de milieudoelstellingen bereikt zijn.

Figuur 4-2 Beoordelingskader voor de beleidskaders van het Beleidsplan Ruimte Limburg

Hierbij wordt volgende legende gebruikt:

Doelafstand tot het Vlaams/Europees milieudoel	Beoordeling van het ruimtelijk beleidskader
 De doelstelling wordt gehaald	 Sterk positieve bijdrage
 De doelstelling is in zicht	 Positieve bijdrage
 De doelstelling ligt nog veraf	 Beperkte tot geen bijdrage
 De doelstelling ligt nog zeer veraf	 Negatieve bijdrage

Een positieve bijdrage van het Beleidsplan Ruimte Limburg betekent dus niet in alle gevallen dat het bereiken van de milieudoelstelling substantieel dichterbij komt, juist omdat het bereiken van die doelstelling van tal van andere autonome en beleidsgestuurde evoluties kan afhangen. We doen dan ook geen uitspraak over de nog af te leggen weg na realisatie van het Beleidsplan Ruimte Limburg. Het is echter duidelijk dat bij een aanzienlijke doelafstand en een relatief beperkte bijdrage van het beleidskader, de nog af te leggen afstand niet veel zal verminderen. Is het doel in zicht en de bijdrage van het Beleidsplan Ruimte Limburg aanzienlijk, dan kan er uiteraard wel van uitgegaan worden dat de nog af te leggen afstand substantieel zal verkleinen bij implementatie van het Beleidsplan Ruimte Limburg.

De grote ring geeft aan hoe groot de doelafstand tot het te behalen betrokken milieuthema is, de kleine bol toont de aard van de bijdrage van het beschouwde ruimtelijk beleidskader aan het milieudoel. Die bijdrage kan negatief, beperkt tot verwaarloosbaar, positief of sterk positief zijn.

4.4 Aandachtspunten en aanbevelingen

Bij de beoordeling van de beleidskaders in het MER worden in een aantal gevallen aandachtspunten vermeld en aanbevelingen geformuleerd, die erop gericht zijn de potentieel positieve effecten van de beleidskaders op een (milieu)thema of subthema te versterken, en de potentieel negatieve effecten ervan te beperken of te voorkomen. Het zijn dus suggesties voor mogelijke verbetering. De beoordeling zoals opgenomen in het MER heeft betrekking op het Beleidsplan Ruimte Limburg zoals het gepubliceerd werd.

De aandachtspunten en aanbevelingen die we formuleren moeten gezien worden als een bijdrage aan de wisselwerking tussen milieueffectrapport en het Beleidsplan Ruimte Limburg. Ze reiken elementen aan die door de opstellers van het beleidsplan kunnen gebruikt worden om op bepaalde aspecten aanpassingen of nuanceringen door te voeren. Tijdens het proces werden ook enkele aanbevelingen die uit de milieubeoordeling naar voor kwamen al in het beleidsplan verwerkt. Voor een volledig overzicht van hoe met de aanbevelingen uit het MER werd omgegaan (of zal omgegaan worden), wordt verwezen naar § 5.4.

4.5 Alternatieven

In het MER worden geen alternatieven voor het Beleidsplan Ruimte Limburg bestudeerd. Het Beleidsplan Ruimte Limburg is immers het resultaat van een lang en grondig gevoerd interactief proces, waarbij meerdere pistes werden verkend, maar de voorliggende opties uiteindelijk werden verkozen. In die zin vormt het Beleidsplan Ruimte Limburg een geoptimaliseerd antwoord op de uitdagingen die aan de basis liggen van het plan. Door de wisselwerking tussen het plan-MER en de opmaak van het Beleidsplan Ruimte Limburg zijn tijdens het proces vanuit de milieubeoordeling nog wel suggesties voor verfijning van het Beleidsplan Ruimte Limburg geformuleerd die doorgewerkt hebben naar het Beleidsplan Ruimte Limburg zoals het vandaag voorligt.

5 Effecten van het Beleidsplan Ruimte Limburg

5.1 Algemene resultaten van de milieubeoordeling

De principes van het Beleidsplan Ruimte Limburg (ruimteshift, kernafbakening, open ruimte beschermen, inzet op wateropvang, op infiltratie, op groenblauwe dooradering en open ruimte corridors, op zuinig ruimtegebruik, minder ruimtebeslag en betere ruimtelijke kwaliteit, ...) zijn **gunstig** voor de onderzochte milieuthema's.

De principes zullen een **positieve impact** hebben op de leefomgevingskwaliteit in het algemeen en het welzijn en de gezondheid van de bevolking in het bijzonder.

Het Beleidsplan Ruimte Limburg **draagt bij** aan het bereiken van de Vlaamse en provinciale milieubeleidsdoelstellingen op het vlak van klimaat, biodiversiteit, water, ruimtelijke kwaliteit, mobiliteit, luchtkwaliteit, geluid en gezondheid.

De voornaamste beleidskeuzes met een positief milieueffect zijn:

- Het doorgedreven ruimtelijk locatie- en kernenbeleid;
- Het optimaliseren van het ruimtegebruik door het realiseren van een economische ruimteshift;
- Het voorzien van kwaliteitsvolle infrastructuur voor fietsers en voetgangers, de uitbouw van een hoogwaardig OV-systeem, het efficiënter benutten van beschikbare wegeninfrastructuur, de verplaatsingsgenererende functies rond multimodale knooppunten ...;
- Het vrijwaren van de open ruimte;
- Het creëren en versterken van het netwerk van groenblauwe dooradering.

Belangrijk te vermelden is dat uit de globale milieubeoordeling blijkt dat er geen negatieve (neven)effecten te verwachten zijn en dus geen milderende maatregelen nodig zijn. De positieve effecten kunnen nog versterkt worden door rekening te houden met een aantal aandachtspunten. Die worden verder samengevat in paragraaf 5.4.

In volgende paragrafen wordt eerst verder ingegaan op de milieu-impact van respectievelijk de strategische visie (§ 5.2) en die van de drie onderzochte beleidskaders (§ 5.3). Tot slot volgt nog een synthese van de (gewest)grensoverschrijdende milieueffecten (§ 5.5).

5.2 Samenvatting van de impact van de strategische visie

In het Beleidsplan Ruimte Limburg wordt aangegeven op welke maatschappelijke uitdagingen het ruimtelijk beleidsplan een antwoord wil helpen geven en actief wil meewerken aan de ruimtelijke transitie en een duurzame ruimtelijke ontwikkeling. De strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Limburg bevat hiertoe een aantal engagementen en bouwt voort op zeven ruimtelijke strategische doelstellingen die het geschetste toekomstperspectief (voor 2040) moeten helpen waarmaken en die een leidraad vormen bij de benadering en beoordeling van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Met het 'Ruimtepact 2040' kiest de provincie voor een ruimteshift waarbij slecht gelegen gronden die vandaag ontwikkelbaar zijn geruimd worden voor ontwikkelingskansen op goede locaties. Voor de woonkernen worden de kernen afgebakend en in ruil worden kansen gecreëerd voor kernversterkende ontwikkelingen op voorwaarde dat ze ook de ruimtelijke kwaliteit en (be)leefbaarheid verbeteren. Verdere bebouwing in de open ruimte wordt vermeden zodat de landbouw en natuur versterkt kunnen worden. In de bebouwde ruimte wordt ingezet op wateropvang en infiltratie, in de open ruimte wordt ingezet op groenblauwe dooradering en openruimtecorridors. Zuinig ruimtegebruik, minder ruimtebeslag en een betere ruimtelijke kwaliteit vormen de **basisprincipes** in het provinciaal ruimtelijk beleid, voor alle acties en ingrepen in de leefomgeving.

Het principe van *zuinig ruimtegebruik* is gebaseerd op het streven naar een optimaal ruimtelijk rendement, waarbij eventueel meerdere activiteiten op eenzelfde oppervlakte kunnen gerealiseerd worden, zonder afbreuk te doen aan de leefkwaliteit. Compact bouwen en verweving van functies laten toe efficiënter met energie om te gaan en dus de emissie van polluenten en broeikasgassen te reduceren. Verhoging van het ruimtelijk rendement kan zich ook vertalen in een hoger potentieel voor collectief aansluitbare vuilvrachten op de riolering, met positieve gevolgen voor de waterkwaliteit.

Minder bijkomend ruimtebeslag helpt de open ruimte te vrijwaren, wat kan bijdragen aan een verhogen van de weerbaarheid van de natuurlijke omgeving en van het watersysteem aan externe invloeden als klimaatverandering. Vrijwaren van de open ruimte verhoogt ook de mogelijkheden voor de opslag van koolstof in vegetatie en bodem, en voor de productie en eventueel het bufferen van hernieuwbare energie. Wel kan hierbij opgemerkt worden dat het globaal principe betrekking heeft op een vermindering van de *groei* van het ruimtebeslag, niet op de afbouw van het ruimtebeslag zelf. Op bepaalde plaatsen wordt echter wel afbouw van het ruimtebeslag voorzien, bijvoorbeeld bij slecht gelegen bedrijventerreinen.

Het streven naar een *betere ruimtelijke kwaliteit* heeft betrekking op zowel de bebouwde als de open ruimte en betekent minder versnippering, sterkere verbindingen en samenhang tussen natuur-, bos- en landbouwgebieden, meer rekening houden met het fysisch systeem als onderlegger, nabijheid van groen, de landschappelijke kernkwaliteiten en diversiteit behouden en versterken, meer verweving en gepaste kwaliteitsvolle kernversterking, duurzamere en kwaliteitsvolle bedrijventerreinen, een betere integratie van hernieuwbare energieopwekking en duurzame mobiliteit, een verhoging van de stedelijke beleving, vitalere dorpskernen en het behoud van de open ruimte.

Het is duidelijk dat deze principes eveneens gunstig zullen zijn voor tal van de in het MER onderzochte milieuthema's (klimaat, water, lucht, geluid, biodiversiteit, landschap, mobiliteit en bereikbaarheid, landschap en erfgoedwaarden) en op verschillende manieren een positieve impact zal hebben op de leefomgevingskwaliteit in het algemeen en het welzijn en de gezondheid van de bevolking in het bijzonder.

Hierna wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste (milieu)effecten **per strategische doelstelling** zoals ze opgetekend werden in de thematische beoordelingen.

Binnen de strategische doelstelling om *de ruimtelijke regionale eigenheid te valoriseren* zullen vooral het vrijwaren en versterken van de variëteit aan kenmerkende landschappen in het openruimtesysteem (bossen, valleien, waterrijke gebieden en typische landschappen in het landbouwgebied) bijdragen aan het behoud of het realiseren van een gezond watersysteem, het verhogen van de klimaatrobuustheid en het behoud en versterking van de biodiversiteit. De provincie ambieert een robuust, veerkrachtig en klimaatbestendig openruimtesysteem en meer planologische open ruimte in haar ruimtebalans. Beide ambities houden inherent ook een versterking van het watersysteem in. Versterking van de ruimtelijke kernkwaliteiten betekent immers bijkomende potenties voor waterkwaliteitsverbetering en het tegengaan van verdroging of (ongewenste) wateroverlast.

De strategie streeft naar het versterken van de regionale identiteit van Limburg en het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. Deze strategie heeft geen rechtstreekse impact op mobiliteit, maar de positieve invulling die aan de identiteit en ruimtelijke kwaliteit wordt gegeven kan in ieder geval zorgen voor een meer aantrekkelijke leefomgeving die aanzet tot meer wandelen en fietsen en op die manier ook positieve gezondheidseffecten veroorzaakt.

De strategische doelstelling draagt bij tot de beleidsmatige waarde van biodiversiteit.

De provincie wil via deze strategie bijdragen aan het realiseren van een palet aan leefomgevingen met kenmerkende landschapselementen. De verhoging van de ruimtelijke kernkwaliteiten op het vlak van landschap en erfgoedwaarden die hiermee gepaard gaat bij het uitvoeren van plannen is positief te evalueren.

De strategische doelstelling *steden en dorpen gericht versterken* kiest resoluut voor strategische en gedifferentieerde kernversterking, voor het tegengaan van de versnippering van de open ruimte, voor ruimtelijk rendement, voor verdichting en voor ontharding ten voordele van groen en omgevingskwaliteit. Dit alles kan de klimaatrobuustheid van de open ruimte helpen versterken en het verplaatsingsgedrag (met de bijhorende broeikasgasemissies) in positieve zin beïnvloeden. Ook de natuurfunctie van de open ruimte zal door de kernversterking meer kansen krijgen. Dit is uiteraard positief, maar er moet ook ingezet worden op natuur en groen in het te verdichten stedelijk of dorpsweefsel, dit zal een uitdaging zijn en consequente aandacht vragen.

Door bijkomende ruimtelijke ontwikkelingen efficiënt te organiseren en groei mogelijk te maken op goedgelegen locaties waarbij gestreefd wordt naar een planologisch open ruimtepositieve ruimtebalans worden bijkomende positieve effecten voor het watersysteem verwacht. Voorwaarde is wel dat de kernversterking in dorpen en steden en op de bedrijventerreinen gepaard gaat met voldoende aandacht voor de watercyclus (opvang en retentie van hemelwater, hergebruik van water, infiltratie en bufferen) en dat de meer efficiënte benutting binnen het bestaande ruimtebeslag gepaard gaat met voldoende ontharding.

Dit ruimtelijk beleid kan in eerste instantie impact hebben op het verplaatsingsgedrag door de nabijheid van bestemmingen te vergroten. Via het gericht versterken van steden en dorpen draagt dit bij tot dit gewenst locatiebeleid, door woningen en voorzieningen te bundelen in de kernen, bedrijvigheid waar mogelijk te verweven in de kernen en dynamische functies te vestigen aan multimodale knopen. Op die manier wordt de nood aan verre verplaatsingen

kleiner en kunnen de nodige verplaatsingen vaker met het openbaar vervoer, per fiets of te voet gebeuren.

In de strategie rond kernversterking gaat ook aandacht naar de leefbaarheid en de ruimtelijke kwaliteit. Deze wordt in de dorpen vooral gedefinieerd door de nabijheid van open ruimte en woonvormen aan lagere dichtheden met privé en- (semi)publieke buitenruimten. Een aandachtspunt hierbij is dat die definitie niet mag leiden tot een bestending of versterking van autogerichte woonvormen. Vandaag zijn woonvormen aan lagere dichtheden en nabij open ruimte vaak woonvormen die sterk auto-afhankelijk zijn. Het is dus aan te bevelen om de definitie van de ruimtelijke kwaliteit in de dorpen uit te breiden met aandacht voor de mensenmaat (ruimte voor voetgangers en fietsers). Overigens kunnen ook andere typologieën passen in een dorpse kwaliteit ondanks een iets hogere dichtheid. Het streven naar vitalere kernen draagt op zich zeker ook op een positieve manier bij aan het realiseren van een palet aan leefomgevingen met een hogere ruimtelijke kwaliteit. Er wordt ook voorzien dat verdere lintbebouwing en verspreide bebouwing 'waar mogelijk' wordt tegengegaan of teruggedrongen. Om de doelstelling te halen om in 2040 geen bijkomend ruimtebeslag te krijgen is een meer stringente aanpak hier noodzakelijk.

Limburgers een kwalitatieve, betaalbare woning aanbieden binnen hun regionale woningmarkt, volgens hun (veranderende) woonbehoeften en met groene en open ruimte nabij is een ambitie die de leefkwaliteit fundamenteel treft. Strategieën waarbij een doordachte verweving van functies en wonen, kwaliteitsvol zuinig ruimtegebruik, ontsnippering en ontharding maximaal worden nagestreefd, hebben de kracht om een actieve levensstijl, een sterkere sociale cohesie en dus de gezondheid van de bevolking te verbeteren.

De provincie wil *ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen*. Als het principe van nabijheid en bereikbaarheid (door woningen en voorzieningen te bundelen in de kernen, bedrijvigheid waar mogelijk te verweven in de kernen en dynamische functies te vestigen aan multimodale knopen) ingezet wordt als sturend voor de ruimtelijke ontwikkelingen zal de verplaatsingsbehoefte afnemen en zal een groter deel van de verplaatsing te voet, met de fiets of het openbaar vervoer kunnen gebeuren wat kan bijdragen tot een reductie van de verkeersgerelateerde emissies van pollutanten en broeikasgassen. Het verminderen en verkorten van verplaatsingen kan een hefboom zijn om in te zetten op minder autobezit. Hierdoor kan publieke ruimte vrijkomen die op vandaag ook wordt ingenomen door parkeerplaatsen. Deze ruimte kan voor gezondere en andere nuttige doeleinden ingevuld worden zoals bijvoorbeeld voor ontharding en vergroening. De uitgangspunten hierbij zijn een kernontwikkelingsbeleid en het situeren van nieuwe ontwikkelingen met veel verkeersgeneratie rond multimodale en bereikbare plekken. De strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Limburg focust op nieuwe ontwikkelingen en bouwt daarbij verder op de bestaande ruimtelijke structuur en stuurt bij waar nodig of wenselijk. De hiermee gepaard gaande verplaatsingsbehoefte worden aangepakt in het Regionaal Mobiliteitsplan Limburg, dat door de Vervoerregioraad Limburg wordt opgemaakt.

Ruimtelijke nabijheid en duurzame mobiliteit zijn middelen om de klimaatdoelstellingen te helpen halen. Dit veronderstelt onder meer een betere multimodale bereikbaarheid en een modal shift naar een aandeel van maximaal 60 % van de verplaatsingen met de auto. Belangrijk hierbij is dat wandelen en fietsen gestimuleerd wordt en een verbetering van het openbaar vervoer doorgevoerd kan worden.

Het streven naar een betere afstemming tussen ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit heeft, net als bij de andere strategieën die de ruimte efficiënter en beter willen inrichten ook als neveneffect dat meer mogelijkheden gecreëerd worden voor het realiseren van een gezond en natuurlijk watersysteem en voor een versterking van de open ruimte.

De provincie ambieert een betere multimodale bereikbaarheid die idealiter zal leiden tot een daling in het aantal benodigde autokilometers, waardoor de verlaging van de verkeersgerelateerde emissie kan bijdragen tot het behalen van de lange termijn lucht- en geluidskwaliteitsdoelstellingen. Strategieën zoals het integraal meenemen van duurzame

mobiliteit en bereikbaarheid en het sturen van nieuwe ontwikkelingen met een verwachte aanzienlijke verkeersgeneratie naar omgevingen met een hoge bereikbaarheid en (potentieel) multimodale ontsluiting dragen bij tot deze ambitie. De provincie wil dankzij deze synergie een 60/40 modal shift (auto/duurzaam) realiseren. Het vrijwaren van fysieke ruimte, het creëren van veilige doorsteken, korte en betere routes voor fietsers en wandelaars, maar ook inzetten op een integrale verbetering van het openbaar vervoer en het uitbouwen van mobipunten op strategische locaties zullen de praktische realisatie van deze ambitie ondersteunen. Dergelijke modal shift zal opnieuw kunnen bijdragen aan de reductie van het aantal benodigde autokilometers, met positieve effecten voor de luchtkwaliteit en het geluidsklimaat en dus voor de gezondheid. Er blijft wel nog twijfel of de voorgestelde strategieën en acties voldoende zullen zijn om deze shift te realiseren. Daarbij is het ook belangrijk om expliciet(er) in te zetten op daling van autobezit (naast het verminderen van autogebruik en autokilometers).

De strategische doelstelling *het openruimtesysteem versterken* stelt dat een kritische massa van de kerngebieden van natuur, bos en landbouw nodig is voor onder meer het milderen en opvangen van de klimaatveranderingen. Er wordt terecht gesteld dat de open ruimte fungeert als een klimaatbuffer, het teveel en te weinig aan water reguleert en zorgt voor koolstofopslag en verkoeling. De provincie wil dan ook inzetten op ontsnippering en ontharding, en op versterking van het groenblauwe netwerk. Het opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor het behoud en de versterking van het landschap in Limburg waarbij aandacht uitgaat naar de rol van het landschap bij waterbeheer en naar het bewaren van het onbebouwde karakter van het landschap, zal ook bijdragen aan de klimaatrobuustheid van de open ruimte.

Versterking van het openruimtegebied betekent eveneens dat ook meer ingezet wordt op ruimte voor water. Het koesteren en vrijwaren van kenmerkende natte landschappen zal het aanwezige watersysteem ook beschermen maar ook het behoud en versterking van de overige landschapseenheden zoals bossen en meer op landbouw gerichte gebieden zal dat doen. Aantasting vermijden en versterking voorzien betekent bijkomende potenties voor waterkwaliteitsverbetering en het tegengaan van verdroging of (ongewenste) wateroverlast. De provincie ambieert een robuust, veerkrachtig en klimaatbestendig openruimtesysteem en meer planologische open ruimte in haar ruimtebalans. Beide ambities houden inherent ook een versterking van het watersysteem in.

Voor biodiversiteit is de versterking van het openruimtesysteem uiteraard relevant. Hierdoor verhoogt ook de klimaatbestendigheid en robuustheid voor zowel fauna als flora. De visie streeft naar het zorgvuldig en doordacht inrichten van de open ruimte zodat het een meerwaarde kan vormen voor diverse andere functies, waaronder impliciet de natuurfunctie. Dit is uiteraard positief. De selectie van de groenblauwe aders en de openruimtecorridors zullen de bebouwingsdruk tegengaan en de landschappelijke kwaliteiten versterken. Wanneer hierbij kleine landschapselementen ingezet worden zal ook de biodiversiteit mee profiteren. Voor de open ruimte focust de strategische doelstelling zich ook op het tegengaan van bijkomende bebouwing en verharding en het verhogen van de biodiversiteit in deze gebieden. De rol van de provincie daarin is de samenhang van de groenblauwe dooradering te bewaken en hun werking te versterken waardoor er meer ruimte voor water is en de biodiversiteit en de klimaatrobuustheid zal verhogen. De provincie beschermt het groenblauw netwerk vanuit een strategische en geïntegreerde aanpak en bouwt ze uit door acties op het terrein, zoals het opstarten van en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg. Via een gebiedsgerichte en/of domeinoverschrijdende aanpak kunnen oplossingen voor zowel biodiversiteitsverlies als erosie, droogte, wateroverlast, etc. gecombineerd, en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit verhoogd worden.

Het streven naar een robuust, veerkrachtig en klimaatbestendig openruimtesysteem gaat gepaard met het verbinden van groenblauwe aders, het vrijwaren van openruimtecorridors en een restrictief beleid tegen bijkomende bebouwing en verharding in de open ruimte draagt per definitie ook bij aan de beleidsambities omtrent het verminderen van het ruimtebeslag en de verharding, het vergroten van het aandeel groen en blauw binnen de open ruimte en de kernen

en het vergroten van de bestemde oppervlakte aan open ruimte. De ruimtelijke kwaliteit van de open ruimte zal hierdoor toenemen.

Openruimtesystemen versterken kan sterk bijdragen aan het behalen van de vooropgestelde doelstellingen inzake leefkwaliteit wanneer kwalitatieve, betaalbare woningen met nabijgelegen groene en open ruimte beschikbaar zijn. Aanvullend daarbij kan een sterk kernenbeleid in combinatie met planologische ruiloperaties (met een positief saldo voor de open ruimte) ervoor zorgen dat open ruimte gevrijwaard blijft en grotere, meer coherente eenheden natuur en bos uitgebouwd worden. Deze zijn belangrijk voor de leefkwaliteit, omdat ze ruimte bieden voor rust, ontspanning, actieve vrije tijd en ontmoeting en een belangrijke rol spelen in het milderen van hitte- en waterstress (zowel overlast als tekorten). Ook het inzetten op bescherming en uitbouw van open ruimte corridors en groenblauwe ruimtes in de sterk bebouwde omgevingen wordt gunstig beoordeeld ten aanzien van de leefkwaliteit, gezien ze letterlijk en figuurlijk ademruimte bieden aan de meer stedelijke bewoners en bezoekers.

Ook de strategische doelstelling *competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen* draagt bij aan het helpen versterken van de klimaatrobuustheid van de open ruimte en het verminderen van verplaatsingsgedrag (met de bijhorende broeikasgasemissies) door te streven naar een planologisch open ruimtepositieve ruimtebalans, door de bestaande ruimte efficiënter benutten, de verweefbare bedrijven te verweven binnen stads- en dorpscentra en het juridisch aanbod te verschuiven naar 'netto minder of gelijk' ten opzichte van voorheen.

Bij deze ruimtelijke strategie is het de bedoeling om bijkomende ruimtelijke ontwikkelingen efficiënt te organiseren, met verhoging van het ruimtelijk rendement (duurzaam kwaliteitsvol zuinig ruimtegebruik) en moet groei mogelijk maken op goedgelegen locaties waarbij gestreefd wordt naar een planologisch open ruimtepositieve ruimtebalans. Bijkomende positieve effecten voor het watersysteem kunnen ook hier verwacht worden op voorwaarde dat het ondernemen gepaard gaat met voldoende aandacht voor de watercyclus (opvang en retentie van hemelwater, hergebruik van water, infiltratie en bufferen en ontharding).

Economische groei faciliteren met een ruimteshift, waarbij zowel voor bedrijvigheid als voor vrijetijdseconomie slecht gelegen gebieden of gebieden die moeilijk/niet gewenst zijn te ontwikkelen, herbestemd worden, leveren zeker opportuniteiten om te ontsnipperen en om nieuwe natuur te creëren. Op te merken is dat uit de globale visie moeilijk te beoordelen is welke winst dit voor biodiversiteit precies oplevert. Voor de landbouwbedrijvigheid is de visie minder duidelijk uitgesproken maar een sterke landbouwbedrijfsvoering kan ook samengaan met aandacht voor vergroening van het landbouwgebied (bv. waar erosiebeperkende maatregelen nodig zijn of langs bermen en waterlopen of waar klimaat- en milieuvriendelijke landbouwpraktijken toegepast worden).

Door bedrijvigheid waar mogelijk te verweven in de kernen en dynamische functies te vestigen aan multimodale knopen wordt de nood aan verre verplaatsingen kleiner en kunnen de nodige verplaatsingen verminderen en vaker met het openbaar vervoer of de fiets gebeuren.

Een kernontwikkelingsbeleid en het situeren van nieuwe ontwikkelingen met veel verkeersgeneratie rond multimodale en bereikbare plekken valt samen met het streven naar meer ruimtelijke kwaliteit. Verweefbare bedrijvigheid in de stads- en dorpskernen is opgenomen in de doelstelling rond competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen. Deze visie draagt bij tot het versterken van de woondichtheid en tewerkstelling rond collectieve vervoersknopen en vormt geen hypotheek op de leefkwaliteit of de gezondheid van de bevolking.

De ambitie van de strategische doelstelling *hernieuwbare energie integreren in het ruimtelijk beleid* is om de decentrale en duurzame opwekking van energie door te voeren met aandacht voor de ruimtelijke en landschappelijke impact ervan. Onder meer het invoeren van een energiekaart moet dit helpen bewerkstelligen. Een dergelijk afwegingskader kan ertoe bijdragen om enerzijds het technisch-energetisch potentieel voor bv. windturbines en zonneparken te optimaliseren en tegelijk het maatschappelijk draagvlak voor de energietransitie te behouden en te versterken. De bijdrage hiervan aan de verdere uitbouw van koolstofarme energie en dus aan de reductie van energiegerelateerde broeikasgasemissies is evident.

De strategische visie geeft aan dat in het streven naar klimaatneutraliteit de transitie naar een decentraal systeem met vooral hernieuwbare, koolstofarme energiebronnen belangrijk is. Ruimtelijke planning kan hier aan bijdragen, door het helpen bijdragen aan een reductie van de energievraag, het (ruimtelijk) afstemmen van vraag en aanbod, en het voorzien van een groter aandeel aan hernieuwbare energie.

Het streven naar een ruimtelijk afgestemde energietransitie heeft minder rechtstreekse effecten op het watersysteem maar zal ook via de principes van optimaliseren van het ruimtegebruik, zuinig ruimtegebruik en de gewenste economische ruimteshift open ruimte behouden en dus kansen voor water creëren.

Hernieuwbare energie integreren heeft als ambitie meer hernieuwbare energie te bekomen met behoud van de landschappelijke kernkwaliteiten. Een positief effect is zeker dat de natuurkernen vermeden worden. Voor de grote open ruimte clusters geeft de visie echter niet aan dat biodiversiteit meegenomen wordt in het nog uit te werken provinciaal afwegingskader. Het inzetten op hernieuwbare energie kan onrechtstreeks bijdragen aan de ambitie om een emissiearmers transportsysteem te realiseren en bij te dragen aan een meer duurzame mobiliteit.

De ambitie om een flexibel energiesysteem uit te bouwen, waarbij vraag en aanbod op elkaar zijn afgestemd, de energievraag gereduceerd wordt en hernieuwbare energiebronnen het grootste aandeel van de energiebehoefte voorzien, kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verminderen van de luchtvervuiling en het helpen behalen van de luchtkwaliteits- en klimaatdoelstellingen. De integratie van de energiesystemen in het bebouwde landschap, waarbij de nabijheid van woongebieden en open ruimte gebieden als restrictieve criteria worden beschouwd en het in de eerste plaats ter beschikking stellen van deze lokaal opgewekte hernieuwbare energie aan de eigen inwoners en ondernemingen zullen bijdragen aan het vergroten van de leefkwaliteit voor de Limburgse bevolking.

De strategie *meer ruimte geven aan de fietser* wil van de fiets een waardig mobiliteitsalternatief maken en het stijgend fietsgebruik faciliteren. Fietsen als alternatief voor autogebruik draagt bij aan een aangename en gezondere leefomgeving, is goed voor het klimaat en is ook gunstig om tot een verminderde stikstofdepositie in kwetsbare natuurgebieden te komen. In deze strategie wordt er ook voor gezorgd dat bij de verdere uitbouw van het fietsnetwerk kwetsbare zones voor natuur en water niet verder versnipperd of aangetast worden door ecotooppinname, verstoring door verlichting van de fietspaden, te royale bijkomende verharding of inname voor ruimte voor water (infiltratiezones, overstromingszones, beekvalleien).

De wil om ruimte te maken voor de fietser via verschillende acties, het streven naar meer fietsverplaatsingen en een beter fietsnetwerk in het ruimtelijk beleid spelen in op verschillende mobiliteitsambities: een betere modal shift, meer verkeersveiligheid en -leefbaarheid, een toename in emissievrije en stille verplaatsingen met een gunstig effect op de luchtkwaliteit en het geluidsklimaat. Een coherente fietsinfrastructuur met aandacht voor veiligheid, comfort en beleving zal een belangrijke stimulus vormen voor Limburgse bewoners en bezoekers om zich vaker zowel functioneel als recreatief met de fiets te verplaatsen, met belangrijke gezondheidswinsten op niveau van de gehele Limburgse populatie.

5.3 Samenvatting van de impact van de beleidskaders

In volgende paragrafen wordt een synthese gegeven van de effecten op het milieu (in de brede betekenis) voor de beleidskaders 'wonen in stads- en dorpskernen', 'economische ruimte' en 'openruimteschakels' aan de hand van een overkoepelende overzichtstabel over alle thema's en subthema's heen.

De beoordeling is gebeurd volgens het kader en de methodiek toegelicht in § 4.2 en § 4.3, voor elk van de combinaties beleidskader/(sub)thema.

5.3.1 Impact van het beleidskader wonen in stads- en dorpskernen

Het beleidskader ‘**wonen in stads- en dorpskernen**’ brengt de strategische doelstelling voor gerichte kernversterking in de praktijk. Het beleidskader wil steden en dorpen duurzaam, kwaliteitsvol en op maat versterken door een strategisch locatie- en kernenbeleid te voeren. De milieueffecten van het beleidskader zijn overwegend positief; voor het thema water, biodiversiteit en gezonde en veilige leefomgeving worden unaniem positieve effecten verwacht, op het vlak van klimaat worden eerder unaniem beperkte tot te verwaarlozen effecten verwacht en bij de overige thema’s zijn voor een aantal subthema’s wisselend positieve of beperkte tot verwaarloosbare effecten vast te stellen. Sterk positieve of aanzienlijk negatieve milieueffecten ten gevolge van het beleidskader worden niet verwacht.

Het beleidskader draagt via het afbouwen van de aangroei van het perifeer ruimtebeslag en (op termijn) de afbouw van dat ruimtebeslag tot een versterking van de open ruimte, wat een **positief effect** heeft en volgt uit het inzetten op zuinig en efficiënt ruimtegebruik, het verhogen van het ruimtelijk rendement, het concentreren en verweven van economische functies, het vrijwaren van de openruimteschakels, het versterken van de groenblauwe dooradering in bebouwd gebied en de open ruimte, de inzet op ontharding, het herbestemmen van slecht gelegen bedrijventerreinen en het versterken van de open ruimte (planologisch open ruimte-positieve ruimtebalans). De keuze om de demografische groei in de steden en goed ontsloten en uitgeruste kernen te concentreren kan tot een efficiëntere waterzuivering leiden, met positieve gevolgen voor de *waterkwaliteit*. Het verlichten van de druk op de open ruimte laat toe de watercyclus beter te beheren, met ruimte voor infiltratie en buffering van water en voor voeding van het grondwater; dit zal een positief effect hebben op het bereiken van de (milieu)beleidsdoelstellingen op het vlak van zowel *droogte* als *wateroverlast*. Door in te spelen op kernversterking wordt een kader gecreëerd voor meer open ruimte en natuur, minder versnippering en een grotere soortenrijkdom (minstens) buiten de kernen.

Het concentreren van de demografische groei in steden en hoogdynamische kernen heeft uiteraard ook een positieve impact op de *nabijheid en de multimodale bereikbaarheid van voorzieningen* ten opzichte van de woonomgeving. Het beleidskader draagt op een positieve wijze bij aan de *ruimtelijke kwaliteit, samenhang en cultuurhistorie* binnen de kernen door aan kwalitatieve kernversterking te doen en de open ruimte te vrijwaren, door het aanbod aan voorzieningen en diensten in de leefomgeving te verhogen. Ook de bijdrage van het beleidskader aan de doelstellingen op het vlak van *milieukwaliteit (lucht en geluid)* en *ruimtelijke leefkwaliteit en veiligheid* worden als positief beoordeeld.

De effecten van het beleidskader ‘wonen in stads- en dorpskernen’ op de *emissie of vastlegging van broeikasgassen* en op de *weerbaarheid van de omgeving aan de gevolgen van klimaatverandering* zijn **beperkt tot verwaarloosbaar**. Ook voor de effecten op mobiliteit en bereikbaarheid, meer bepaald de *multimodale bereikbaarheid van de economische gebieden en poorten* en de *kwaliteit, veiligheid en robuustheid van het mobiliteitssysteem* en *het zorgvuldig ruimtegebruik* en *toegankelijke open ruimte* binnen het thema ruimtelijke kwaliteit en erfgoedwaarden wordt uitgegaan van een verwaarloosbaar klein effect.

5.3.2 Impact van het beleidskader economische ruimte

Het beleidskader ‘**economische ruimte**’ brengt de strategische doelstelling voor competitief en duurzaam ondernemen en de bijhorende ruimteshift in de praktijk. Dat gebeurt in samenwerking met andere overheden en actoren die samen de regionale economische strategie uittekenen.

De milieueffecten van het beleidskader zijn overwegend positief; voor het thema klimaat en ruimtelijke kwaliteit en erfgoedwaarden worden unaniem positieve effecten verwacht voor de onderzochte subthema’s, op het vlak van water worden unaniem beperkte tot te verwaarlozen effecten verwacht en bij de overige thema’s zijn voor een aantal subthema’s wisselend positieve of beperkte tot verwaarloosbare effecten vast te stellen. Sterk positieve of aanzienlijk negatieve milieueffecten ten gevolge van het beleidskader worden niet vastgesteld.

De **positieve effecten** manifesteren zich op het vlak van het klimaat en gezondheid, in de eerste plaats met betrekking tot (verminderde) *emissies van broeikasgassen* (mitigatie) door het verhogen van de verwevingsgraad, het verbeteren van de multimodale bereikbaarheid, het herbestemmen van slecht gelegen bedrijventerreinen, het bevorderen van hernieuwbare energie op de bedrijventerreinen en de bevordering van koolstofvastlegging in bodem en vegetatie door versterking van de open ruimte. Deze maatregelen kunnen dan eveneens positief zijn voor gezondheid door minder vectorgebonden ziekten en watergebonden aandoeningen (bv. stress of ziekte door wateroverlast). Op het vlak van *weerbaarheid van de omgeving tegen de gevolgen van klimaatverandering* zijn het verhogen van de verwevingsgraad, het tegengaan van perifere kleinhandelsconcentraties, het herbestemmen van slecht gelegen bedrijventerreinen en recreatiegebieden en vergroening en ontharding van bedrijventerreinen positief in termen van klimaatadaptatie.

Positieve effecten op biodiversiteit zijn te verwachten ten gevolge van een verwachte actieve *toename van ecotopen en habitats* en op het vlak van *soortenbescherming*.

Bij mobiliteit is er sprake van positieve effecten op de *multimodale bereikbaarheid van de economische gebieden* en op de *nabijheid en multimodale bereikbaarheid van de voorzieningen* hoofdzakelijk ten gevolge van verweving, verhoging van ruimtelijk rendement op goed gelegen bedrijventerreinen en kernversterkende werking bij detailhandel.

Ook de effecten op *zorgvuldig ruimtegebruik*, op *ruimtelijke kwaliteit, samenhang en cultuurhistorie* en op *toegankelijke landschappelijk waardevolle omgeving, natuur en recreatie* zijn binnen het beleidskader economische ruimte positief te noemen door de principes om tot een zorgvuldiger ruimtegebruik te komen, door verweving, bundeling van bedrijvigheid op goed gelegen plekken en het verbeteren van de rechtszekerheid van landbouw en natuur en door het vrijwaren van de open ruimte. Ook ten aanzien van de *milieukwaliteit (lucht en geluid)* wordt verwacht dat de economische ruimteshift positieve effecten zal genereren.

Beperkte tot verwaarloosbare effecten op het niveau van de provincie worden verwacht op het watersysteem (*kwaliteit, droogte en wateroverlast*), op de biodiversiteit op het vlak van *ontsnippering*, op de *kwaliteit, veiligheid en robuustheid van het mobiliteitssysteem* en de *ruimtelijke leefkwaliteit en veiligheid*.

5.3.3 Impact van het beleidskader openruimteschakels

Het beleidskader '**openruimteschakels**' brengt de doelstelling van een robuuster openruimtesysteem in de praktijk. Het beleidskader versterkt de open ruimte door ze meer samenhang te geven via groenblauwe aders en openruimtecorridors.

De milieueffecten van het beleidskader zijn voor de helft van de onderzochte subthema's positief; voor de helft van de subthema's is er geen of een verwaarloosbaar effect vast te stellen. Voor het thema water is een unaniem positieve beoordeling te verwachten, voor het thema mobiliteit en bereikbaarheid eerder een unaniem beperkt tot te verwaarlozen effect. Bij de overige thema's zijn voor een aantal subthema's wisselend positieve of beperkte tot verwaarloosbare effecten vast te stellen. Sterk positieve of aanzienlijk negatieve milieueffecten ten gevolge van het beleidskader 'openruimteschakels' worden ook hier niet vastgesteld.

De bijdrage van het beleidskader 'openruimteschakels' tot het klimaatadaptatiebeleid is **positief**. Het beleidskader draagt immers bij tot de *klimaatrobuustheid van de omgeving*, onder meer door het behouden en versterken van de open ruimte, door de keuze voor een (groenblauwe) dooradering van het grondgebied en door het voorzien van ruimte voor onder meer buffering en berging van water en voor het bevorderen van infiltratie.

Ook voor het beleidsthema water zijn de effecten eenduidig positief. Zeker als het versterken van de bestaande natuurgebieden en het robuuster maken van de groene dooradering gepaard gaan met een ruimtelijke uitbreiding en verbinding van die gebieden kan uitgegaan worden van

een positief effect op zowel de *waterkwaliteit* als op het milderen van *droogte* en op het omgaan met *wateroverlast* en overstromingen. Op het vlak van *ecotoop- of habitatcreatie* wordt een positieve toename verwacht. Doordat het beleidskader inzet op het verbinden van natuurkernen en *ontsnippen* van open ruimte gebieden is de bijdrage voor deze aspecten van biodiversiteit positief beoordeeld. Het beleidskader draagt ook bij aan het behalen van de doelstellingen op het vlak van *soortenrijkdom* door in te zetten op fijnmazige verbindingen en groenblauwe dooradering en ook op het vlak van *ecotoop- of habitatcreatie* wordt een positieve toename verwacht.

Het beleidskader kan ook een positief effect hebben op de ruimtelijke kwaliteit ten aanzien van het subthema *toegankelijke landschappelijk waardevolle omgeving, natuur en recreatie* en ten aanzien van het subthema *ruimtelijke leefkwaliteit en veiligheid* zullen strategisch gekozen open ruimte corridors en groenblauwe netwerken in een sterk bebouwde omgeving kansen en stimuli bieden aan de betrokken populatie om zich te verbinden, om een gezonde en actieve levensstijl in te vullen en elkaar te ontmoeten waardoor ze bijdragen tot de fysieke, mentale en sociale gezondheid en zijn het ook cruciale elementen om de verstedelijkte omgeving leefbaar te houden in het licht van de dreigende klimaatsverandering.

In termen van de *reductie van broeikasgasemissies en het vastleggen van koolstof* in de bodem en vegetatie kan gesproken worden van een **beperkt tot te verwaarlozen effect**, ook gezien de beperkte oppervlakte die door de maatregelen gevat wordt. Het beleidskader 'openruimteschakels' zal slechts beperkte tot te verwaarlozen gevolgen hebben op het vlak van *mobiliteit en bereikbaarheid*. Ook de effecten op *zorgvuldig ruimtegebruik, op ruimtelijke kwaliteit, samenhang en cultuurhistorie* en op *milieukwaliteit (lucht en geluid)* zijn binnen dit beleidskader als beperkt tot te verwaarlozen te benoemen.

5.3.4 Synthese van de impacten van de beleidskaders

De verschillende beoordelingen zoals hierboven geformuleerd werden grafisch samengevat in een overkoepelende impactmatrix (Figuur 5-1). De beoordeling is gebeurd volgens het kader en de methodiek toegelicht in § 4.2 en § 4.3 en wordt samengevat met een icoon, zoals toegelicht in Figuur 4-2.

Uit dat overzicht en uit de effectbeoordeling die er de basis van vormt kan afgeleid worden dat het Beleidsplan Ruimte Limburg bijdraagt aan het bereiken van de Vlaamse en provinciale milieubeleidsdoelstellingen op het vlak van onder meer klimaat, biodiversiteit, water, ruimtelijke kwaliteit, mobiliteit, luchtkwaliteit, geluid en gezondheid.

Dit **positief effect** volgt in essentie uit een aantal beleidsopties die doorheen het Beleidsplan Ruimte Limburg op verschillende plaatsen en in verschillende contexten aan bod komen. Het feit dat doorheen de verschillende beleidskaders grotendeels vertrokken wordt van dezelfde doelstellingen, principes en ambities maakt ook dat de verschillende beleidskaders elkaar in hoge mate versterken. De voornaamste beleidskeuzes met een positief milieueffect zijn de volgende:

1. Een doorgedreven ruimtelijk locatie- en kernenbeleid dat er op gericht is economische activiteit, voorzieningen en demografische groei zoveel mogelijk in de steden en dorpen te concentreren en er functies te verweven. Deze keuze verhoogt het ruimtelijk rendement in de stads- en dorpskernen, vergroot het gebruikerspotentieel voor voorzieningen in deze kernen, vrijwaart de open ruimte en draagt bij tot een betere samenhang en ontsnippering van die open ruimte. Ze vermindert ook de verplaatsingsbehoeften en -afstanden, maakt fietsen en stappen aantrekkelijker en vergemakkelijkt de uitbouw en exploitatie van een robuust openbaar vervoerssysteem en andere mobiliteitsdiensten, wat op zijn beurt in belangrijke mate kan bijdragen aan de reductie van transportgerelateerde emissies. Verweving en integratie van functies in of nabij het stedelijk weefsel vergroot bovendien het potentieel voor de uitwisseling van hernieuwbare energiestromen, wat er toe kan bijdragen de emissies van de bebouwing te reduceren. Reductie van de transport- en

gebouwenemissies heeft een positief effect op onder meer volksgezondheid en biodiversiteit. Verweving van functies vergroot ook het potentieel voor de uitwisseling van water-, grondstoffen- en materialenstromen, wat circulariteit in de hand werkt.

2. Het optimaliseren van het ruimtegebruik door het realiseren van een economische ruimteshift voor bedrijventerreinen en recreatiegebieden ten voordele van open ruimte functies. Slecht gelegen ontwikkelbare gronden worden omgeruild voor ontwikkelingskansen op goede locaties. Herbestemming zal tot een versterking van landbouw-, bos- en natuurgebied leiden.
3. Het realiseren van verkeersluwe stads- en dorpskernen, wat een positieve bijdrage heeft op de doelstellingen op het vlak van luchtkwaliteit en geluid.
4. Het voorzien van kwaliteitsvolle infrastructuur voor fietsers en voetgangers, de uitbouw van een hoogwaardig openbaar vervoerssysteem, het verkeersluw maken van stads- en dorpskernen, het efficiënter benutten van beschikbare wegeninfrastructuur, de inplanting van verplaatsingsgenererende functies rond multimodale knooppunten en het voorzien van multimodaal bereikbaar logistieke platforms langs waterwegen en spoorwegen.
5. Een beleid dat gericht is op het vrijwaren van de open ruimte, wat logischerwijze aansluit bij de keuze om activiteiten en functies te concentreren in de stedelijke gebieden. Op korte termijn is het de bedoeling de aangroei van het ruimtebeslag te vertragen, op langere termijn wordt gestreefd naar een afbouw van het ruimtebeslag in het buitengebied. Deze ontwikkelingen hebben als potentie om de klimaatrobustheid van de provincie te verhogen door ruimte te creëren voor natuur, waterbuffering, koolstofopslag, productie van hernieuwbare energie, landschapontwikkeling recreatieve en ontspanningsmogelijkheden Ze laten ook toe om een betere ecologische, functionele en ruimtelijke samenhang in de open ruimte te bekomen, om de open ruimte beter af te stemmen op de karakteristieken van het landschap, en om verweving, multifunctionaliteit en meervoudig gebruik tussen verschillende openruimtefuncties te bewerkstelligen.
6. Het creëren dan wel versterken van een netwerk van groenblauwe dooradering doorheen het volledige grondgebied, zowel in de open ruimte als in de bebouwde ruimte, met een belangrijke rol voor de publieke én de private ruimte, dat continuïteit geeft aan de grote natuurgehelen, ecosystemen groter maakt en op die manier de robuustheid van het hele systeem vergroot.

We zijn van mening dat dit positief effect nog kan **versterkt** worden door rekening te houden met een aantal aandachtspunten, waarvan de belangrijkste onder de vorm van aanbevelingen worden samengevat in § 5.4.

Belangrijk tenslotte is nog te benadrukken dat het inzetten van de beleidskaders geen negatieve neveneffecten zullen veroorzaken.

Een belangrijk aandachtspunt is de verdichting van woonomgevingen waarnaar in het Beleidsplan Ruimte Limburg (terecht) wordt gestreefd. Zoals eerder al aangegeven moet dit met de nodige omzichtigheid benaderd worden, om te vermijden dat deze keuze aanleiding zou geven tot toename van verharding, een verlies aan groene ruimte en een versnippering van de open ruimte, wat tegengesteld zou zijn aan de doelstellingen die met het Beleidsplan Ruimte Limburg worden nagestreefd. Ook als de gewenste verdichting zou plaatsvinden op locaties waar de luchtverontreinigende concentraties of de geluidsbelasting te hoog zijn (door bv. drukke verkeersaders) kunnen de doelstellingen negatief beïnvloed worden.

Bovenstaande bedenking invalideert de overwegend positieve impact van het Beleidsplan Ruimte Limburg hoegenaamd niet; het is wel een aandachtspunt waarmee bij de operationalisering van het plan rekening moet gehouden worden.

	Beleidskader wonen in stads- en dorpskernen			Beleidskader economische ruimte			Beleidskader openruimteschakels		
Klimaat 	 Klimaatmitigatie	 Klimaatadaptatie		 Klimaatmitigatie	 Klimaatadaptatie		 Klimaatmitigatie	 Klimaatadaptatie	
Water 	 Waterkwaliteit	 Droogte	 Wateroverlast	 Waterkwaliteit	 Droogte	 Wateroverlast	 Waterkwaliteit	 Droogte	 Wateroverlast
Biodiversiteit 	 Toename/afname natuur	 Ver- en ontsnippering	 Soortenrijkdom	 Toename/afname natuur	 Ver- en ontsnippering	 Soortenrijkdom	 Toename/afname natuur	 Ver- en ontsnippering	 Soortenrijkdom
Mobiliteit en bereikbaarheid 	 Economische bereikbaarheid	 Nabijheid + bereikbaarheid voorzieningen	 Kwaliteit, veiligheid en robuustheid	 Economische bereikbaarheid	 Nabijheid + bereikbaarheid voorzieningen	 Kwaliteit, veiligheid en robuustheid	 Economische bereikbaarheid	 Nabijheid + bereikbaarheid voorzieningen	 Kwaliteit, veiligheid en robuustheid
Ruimtelijke kwaliteit en erfgoedwaarden 	 Zorgvuldig ruimtegebruik	 Kwaliteit, samenhang en cultuurhistorie	 Toegankelijke open ruimte	 Zorgvuldig ruimtegebruik	 Kwaliteit, samenhang en cultuurhistorie	 Toegankelijke open ruimte	 Zorgvuldig ruimtegebruik	 Kwaliteit, samenhang en cultuurhistorie	 Toegankelijke open ruimte
Gezonde en veilige leefomgeving 	 Milieukwaliteit	 Ruimtelijke leefkwaliteit en veiligheid		 Milieukwaliteit	 Ruimtelijke leefkwaliteit en veiligheid		 Milieukwaliteit	 Ruimtelijke leefkwaliteit en veiligheid	

Figuur 5-1 Overzicht van de beoordeling van de effecten van het Beleidsplan Ruimte Limburg per beleidskader en per (sub)thema

5.4 Overzicht van de voornaamste aanbevelingen en hun doorwerking

Hierna worden de belangrijkste aanbevelingen vanuit de milieueffectrapportage ten behoeve van de verdere uitwerking en implementatie van het Beleidsplan Ruimte Limburg samengevat. De focus ligt hierbij op aanbevelingen die relevant zijn op strategisch beleidsniveau. Voor aanbevelingen met relevantie op een meer uitvoeringsgericht niveau, of aanbevelingen zonder een duidelijke ruimtelijke beleidsdimensie, verwijzen we naar de themaspecifieke hoofdstukken in het MER. Voor zover deze aanbevelingen niet worden verwerkt in het definitieve Beleidsplan Ruimte Limburg, wordt er best rekening mee gehouden bij het uitwerken van toekomstige actieplannen (gericht op het operationaliseren van het Ruimtelijk Beleidsplan Limburg).

Zoals hoger al aangehaald, zijn geen negatieve effecten op het milieu ten gevolge van het Ruimtelijk Beleidsplan Limburg te verwachten. Milderende maatregelen moeten niet geformuleerd worden, het gaat om aanbevelingen met als doel het Ruimtelijk Beleidsplan Limburg te versterken. De aanbevelingen die hoger in de beoordeling werden geformuleerd, zijn hierna geordend en geclusterd per beleidskader. Er is telkens aangegeven hoe met de aanbeveling rekening kan gehouden worden, of er sprake is van doorwerking naar het Beleidsplan Ruimte Limburg zelf, of de aanbeveling op een ander beleidsniveau moet opgenomen worden (bv. door Vlaanderen, vervoerregio of gemeenten) en of de aanbeveling op het niveau van een concrete projectuitvoering te situeren is.

Onderstaande concrete lijst met voorstellen van aanbevelingen wordt niet één-op-één doorvertaald in het Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040), maar steeds geïntegreerd benaderd vanuit de strategische visie en het betreffende beleidskader. Daarbij bewaakt de afdeling Ruimtelijke Planning van de provincie Limburg steeds de inhoudelijke samenhang, de principes van duurzame ruimtelijke ordening en de toepasbaarheid vanuit de rol van de provincie binnen het ruimtelijk beleid.

Aanbevelingen binnen het beleidskader **‘wonen in stads- en dorpskernen’**

- Het beleidskader ‘wonen in stads- en dorpskernen’ zou zich explicieter kunnen uitspreken over de blijvende versnipperende werking van linten, kleine gehuchten en geïsoleerde woningen en woninggroepjes in het buitengebied. Deze woonvormen beperken in de praktijk de mogelijkheden om de open ruimte nog verder uit te bouwen als een buffer tegen klimaatverandering, en zijn ongezonder en minder duurzaam omdat ze de auto-afhankelijkheid versterken en niet kostenefficiënt zijn voor de uitbouw van openbaar vervoer en nutsvoorzieningen. *>> Dit is een suggestie voor het beleidsniveau Vlaanderen.*
- Het beleidskader ‘wonen in stads- en dorpskernen’ biedt een perspectief bij voorkeur op de geleidelijke planologische afbouw van het ruime aanbod aan onbebouwd woongebied buiten de kernen. Zonder een ambitieuze visie op dit vlak blijft het gevaar voor verdere aantasting van de open ruimte en voor een vermindering van de klimaatrobustheid ervan bestaan. *>> Deze aanbeveling heeft tot een verduidelijking in de visie en het beleidskader ‘wonen in stads- en dorpskernen’ geleid, maar wel met het oog op een realistische visie. Omwille van de inwerkingtreding van het decreet Woonreservegebieden is dit ook een suggestie voor het beleidsniveau Vlaanderen geworden.*
- Het beleidskader ‘wonen in stads- en dorpskernen’ zou de uitdagingen van verdichting en kernversterking in termen van klimaatadaptatie explicieter kunnen benoemen, er moet bij kwalitatieve kernversterking voldoende aandacht geschonken worden aan de toekomstwaarde van de kern. Men moet aandacht besteden aan de klimaatrobustheid van de kernen, om weerbaarheid van de kernen tegen onder andere hittestress en waterschaarste en -overlast te verzekeren. *>> Dit is aangevuld in het beleidskader, zowel in de visie als in het afwegingskader woonontwikkelingen (opgenomen binnen het beleidskader onder OD2)*
- Binnen het in het beleidskader ‘wonen in stads- en dorpskernen’ op te richten expertisecentrum ‘wonen en ruimte’ kan best ook expertise inzake duurzaam waterbeheer betrokken worden. *>> Aangezien deze actie vooral over het woonbeleid*

(betaalbaarheid, innovatieve woonvormen, ...) gaat, is het dus afhankelijk van het thema of duurzaam waterbeheer meegenomen zal worden. In deze actie wordt het bijgevolg niet expliciet opgenomen maar er is wel een punt rond klimaatrobustheid (met aandacht voor waterschaarste en -overlast) onder actie W4.4 'initiëren van acties voor het bevorderen van de woon- en leefkwaliteit in lokale kernen' opgenomen en 'voldoende ruimte voor water' is ook aangevuld als voorwaarde in het 'afwegingskader woonontwikkelingen' van het beleidskader wonen.

- De beleidskaders nemen geen strategie op om slecht gelegen woonaanbod of functies te herlokaliseren. Concretere acties en instrumenten om de open ruimte te vrijwaren, waaronder ook slecht gelegen woongebieden, kunnen een locatiebeleid gericht op wonen nabij multimodale knopen versterken. >> *Het herlocaliseren van slecht gelegen woningen is echter geen realistische aanbeveling om uit te voeren door de provincie.*
- De provincie koppelt ontwikkelingspotentiëlen aan kerntyperingen die onder andere bepaald worden door de duurzame bereikbaarheid en het voorzieningenniveau. De positieve effecten hiervan kunnen nog versterkt worden door bestaande mobiliteitsknopen zoals stationsomgevingen binnen die kernen sterker te benoemen als bepalend voor het ontwikkelingspotentieel. >> *Het algemeen kader is opgenomen in het beleidskader 'wonen in stads- en dorpskernen'; mobiliteitsknopen binnen de kernen benoemen is eerder een taak op gemeentelijk niveau (en behoort toe aan de autonomie van de gemeenten)*
- In het beleidskader 'wonen in stads- en dorpskernen' lijkt een transformatie naar ruimtelijk efficiëntere woonvormen een belangrijke opgave voor Limburg. Het beleidskader kan de ambities scherper formuleren door het juridisch aanbod woongebied van ca. 5.419 ha binnen de kernen en juridisch aanbod niet allemaal te zien als te bebouwen gronden. >> *Hiervoor wordt verwezen naar het beleidskader 'Wonen in stads- en dorpskernen' OD2 waarbij gesteld wordt dat de prioriteit ligt op het kwaliteitsvol wonen en het herontwikkelen en verdichten op goedgelegen plaatsen binnen het bestaande ruimtebeslag. Ontwikkelingsmogelijkheden zijn evenzeer investeringen in publiek domein, groen, sociale ontmoetingsplaatsen, opnieuw openleggen van grachten en beken, ... Hieruit blijkt dat niet alle gronden als te bebouwen beschouwd worden, in overeenstemming met de aanbeveling.*
- Gezien de grote hoeveelheid juridisch aanbod aan woongebied en het feit dat de ruimte-inname in Limburg groeit (en vaak op slecht gelegen plekken) is het herbestemmen van overtollig aanbod een grote bezorgdheid. Momenteel is deze sterk afhankelijk van Vlaanderen, maar mogelijk kan er verder gezocht worden naar instrumenten om deze transitie te versnellen. >> *De provincie streeft met het Ruimtepact naar een openruimte positief planologisch beleid tegen 2040. De open ruimte moet zoveel mogelijk gevrijwaard worden van bijkomende ruimte voor woonontwikkelingen. Bijkomend ruimtebeslag moet zoveel mogelijk vermeden worden. De kernafbakening zorgt hierin voor duidelijkheid. Er wordt een ontmoedigend beleid gevoerd ten aanzien van niet-kernversterkende ontwikkelingen, maar er wordt geen bouwverbod opgelegd. De provincie zet haar beschikbare instrumenten en bevoegdheden in en vertaalt dit door naar de Limburgse context: alle voorziene acties ontmoedigen ontwikkelingen op ongewenste plaatsen. Daar waar dit nodig en haalbaar is, zal de provincie sturend optreden door de inzet van verordenende instrumenten (RUP, verordening). Het vrijwaren van de open ruimte is ook een gedeelde verantwoordelijkheid. Daar waar het mogelijk en wenselijk is, treedt de provincie ondersteunend en adviserend op als de gemeenten acties ondernemen. Het uitvoeren van een goed beleid rond wonen in stads- en dorpskernen is noodzakelijk om de ambities van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen te kunnen waarmaken. Maar het is evenzeer noodzakelijk dat Vlaanderen hiervoor de juiste financiering en middelen ter beschikking stelt opdat niet alleen de gemeenten maar ook de provincie deze visie kan realiseren. Er wordt verwezen naar VCRO artikel 1.6.1 met betrekking tot het BRV fonds waarbij enkel gemeenten aanspraak kunnen maken op dit fonds om de beoogde ruimteshift te helpen realiseren. Vlaanderen is aan zet om de juiste instrumenten aan te reiken. Daarom wordt onder hoofdstuk 7.2 (van het beleidsplan) 'Samenwerking – Vlaanderen' bij concrete*

acties die Vlaanderen kan opnemen toegevoegd om diverse instrumenten en middelen in te zetten die de groei buiten de kernen afremmen.

- Binnen de kernen moet er naast woningen meer aandacht gaan naar hernieuwbare energie, een gezonde leefomgeving en inclusiviteit. Hoewel de provincie sociale elementen niet als haar bevoegdheid beschouwt, is het wel zo dat de bebouwingstypologie gevolgen heeft voor de sociale structuur. Het is aangewezen om hier meer aandacht aan te besteden. >> *Variatie in bebouwingstypologie is aangevuld in het beleidskader 'wonen in stads- en dorpskernen'.*

Aanbevelingen binnen het beleidskader 'economische ruimte'

- Het beleidskader 'economische ruimte' zou meer kunnen inzetten op een klimaatadaptieve inrichting van het agrarisch gebied, met aandacht voor onder meer waterbeheer in functie van het beperken van de gevolgen van wateroverlast en droogte. >> *Deze aanbeveling is aangevuld in het beleidskader 'economische ruimte'.*
- Verdere economische ontwikkeling in het beleidskader 'economische ruimte' kan ook best afgestemd worden op de draagkracht/ kwetsbaarheid van het watersysteem en indien herbestemmingen aan de orde zijn wordt best 'ruimte voor water' voorzien. >> *Dit is aangevuld in het beleidskader 'economische ruimte' en ook in de Rubelim studie wordt dit meegenomen.*
- Het verhogen van de dichtheid en het verweven van functies kan, zonder de juiste randvoorwaarden, leiden tot ongewenste effecten. Het ruimtelijk beleid kan verkeersveiligheid en leefbaarheid in de hand werken door voldoende ruimtelijke randvoorwaarden te formuleren voor het verdichten en verweven van wonen met andere functies. >> *De Vervoersregio en de provincie Limburg moeten dit aspect bewaken bij verdere operationalisering. Het gaat uiteindelijk over het locatiebeleid (aan welke voorwaarden moeten verdichting en verwevingsprojecten voldoen).*
- Binnen het beleidskader 'economische ruimte' is het aangewezen om concretere acties gericht op een kernversterkend beleid rond detailhandel te formuleren. >> *Deze aanbeveling is aangevuld in het beleidskader 'economische ruimte' onder visie en actie ER2-1.*
- Het benutten van leegstaande/verwaarloosde bedrijfsruimtes op verweven locaties biedt mogelijkheden om samenwerkingsverbanden en een multifunctionele invulling te voorzien, wat kan bijdragen aan de sociale samenhang op deze verweven locatie. >> *Dit is aangevuld binnen het beleidskader 'economische ruimte' in het principe van de verweving en OD1.*
- Bij het verweven van economische functies in stads- en dorpskernen wordt een kwalitatieve leefomgeving gegarandeerd. Dit kan door op maat van de kern de afweging te maken wat mogelijk is en wat niet om zodoende een kwalitatieve leefomgeving te kunnen garanderen. >> *Dit is aangevuld in het beleidskader 'economische ruimte' OD1, actie 1.1.*

Aanbevelingen binnen het beleidskader 'openruimteschakels'

- Het beleidskader 'openruimteschakels' stelt dat bij de inrichting van de groenblauwe aders de samenhangende agrarische structuur niet structureel mag aangetast worden en dat de omvang van die aders er beperkt moet worden. Deze passage legt beperkingen op aan de noodzakelijke ontwikkelingsmogelijkheden van de groenblauwe aders, die net in landbouwgebied belangrijk zijn. Het is een gemiste kans om de natuurlijkheid en de waterbergende functie van het agrarisch gebied te vergroten. Mogelijk biedt de voorziene gebiedsgerichte benadering met flankerende maatregelen voor de landbouw wel kansen om toch tot meer waardevolle groenblauwe aders te komen. >> *Dit is het voorwerp van de opmaak van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors, via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, ... (actie ORS-1.1).*

- Het beleidskader 'openruimteschakels' voorziet uitzonderingen op de vrijwaring van de open ruimte voor noodzakelijke fiets- of openbaar vervoersinfrastructuur of voor agrarische bebouwing. Hierbij moet het watersysteem gevrijwaard blijven van negatieve impact bij de locatiekeuze en het ontwerp van die voorzieningen.
- Bij de realisatie van fietssnelwegen bewaakt de provincie mee dat barrièrewerking steeds op projectniveau vermeden wordt. >> *Deze aanbeveling is aangevuld in SD7 en in het beleidskader 'openruimteschakels'.*
- Bij de open ruimte corridors en groenblauwe verbindingen prioriteit geven aan die projecten waar andere beleidsdomeinen meewerken (bv. VMM, ANB, VAPEO,...). De gebiedsvisies en/of projecten zijn ingegeven vanuit de ecoprofielenbenadering en concrete inrichtingsacties en beheer zijn hierop afgestemd (door versterkte samenwerking met het provinciaal Natuurcentrum (PNC)). >> *Dit is het voorwerp van de opmaak van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors, via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, (Actie ORS-1.1).*
- De groenblauwe aders kunnen bijdragen aan de verkeersleefbaarheid en veiligheid van de kernen . >> *Dit is aangevuld in SD3.*
- Er worden reeds veel principes rond groenblauwe dooradering opgenomen. Dit zou nog versterkt kunnen worden door meer concrete acties op te nemen om deze groenblauwe aders te realiseren. >> *Het realiseren van deze concrete acties is uitvoeringsniveau en is geen onderdeel van het beleidsplan.*
- Het tegengaan van zonevreemde ontwikkelingen/agrarisch hergebruik kan het beleidskader 'openruimteschakels' versterken. >> *Dit is aangevuld binnen het beleidskader 'economische ruimte' en er wordt een verwachting aan Vlaanderen geformuleerd bij de selectie van de landbouwgemeenten.*
- De nabijheid en toegankelijkheid van groenblauwe ruimtes en het vergroenen van de gebouwen is van uiterst belang voor de leefkwaliteit van gevoelige populaties, zoals kinderen, ouderen en zorgbehoevenden. Groenblauwe elementen bevorderen het mentale welzijn en de nabijheid van groen zet aan tot dynamiek, activiteit en ontmoeting. Daarenboven helpen ze ernstige hittestress, wateroverlast en waterstress te voorkomen. Bij het ontwikkelen, ondersteunen en optimaliseren van groenblauwe elementen moet zeker ook aandacht worden geschonken aan de invulling van locaties waar deze kwetsbare populaties zich bevinden of verenigen. >> *Dit is aangevuld in het beleidskader 'openruimteschakels'.*

Aanbevelingen van toepassing binnen **alle beleidskaders**:

- Er kan meer aandacht gegeven worden aan differentiatie tussen (de potenties van) het watersysteem in stedelijk gebied en het watersysteem in de open ruimte. >> *Binnen elk beleidskader is een actie opgenomen. Hoe dit verder concreet uitgewerkt zal worden is eerder gebieds- en projectafhankelijk en kan niet zinvol uitgewerkt worden in het Beleidsplan Ruimte Limburg.*
- In het Beleidsplan Ruimte Limburg is al ruimtelijk aangegeven waar fluviale en pluviale overstromingen zich (nu en in de toekomst) kunnen voordoen. Best wordt in het plan de globale visie voor deze concrete gebieden geëxpliciteerd. De meest problematische gebieden zouden maximaal gevrijwaard moeten worden door er bestemmingen aan te geven die compatibel zijn met overstromingen, of door inzet van andere ruimtelijke instrumenten. >> *Dit is meegenomen binnen de acties in alle beleidskaders*
- Actief inzetten op ecotoopcreatie bij de concretisering van de openruimteschakels, kernversterking en economische ruimte. Dit komt niet enkel de biodiversiteit maar ook de ruimtelijke kwaliteit, de gezonde leefomgeving en het klimaat ten goede. >> *Ecotoopcreatie is het effectief inrichten van het gebied en vormt in die zin geen onderdeel van de ruimtelijke (beleids)planning en valt dus niet op te nemen als concrete actie binnen het Beleidsplan Ruimte Limburg. Binnen de beleidskaders 'economie' en 'wonen' is wel opgenomen dat er ruimte moet zijn voor groenblauwe dooradering (bij wonen in het 'afwegingskader woonontwikkelingen" en bij economie in acties ER 3.1 en 3.2)*

Volgende aanbevelingen zijn zonder relevantie voor het Beleidsplan Ruimte Limburg omdat het om aspecten gaat die al binnen de geldende VLAREM-wetgeving vallen en die in het Beleidsplan Ruimte Limburg niet worden herhaald:

- In de beleidskaders 'wonen in stads- en dorpskernen' en 'economische ruimte' kan meer expliciet verwezen worden naar de principes van integraal waterbeleid/beheer en kan meer aandacht gaan naar het watersysteem. >> *Dit is geldende wetgeving. In het Beleidsplan Ruimte Limburg wordt geen sectorwetgeving overgenomen of ernaar verwezen aangezien deze in verloop van tijd kan wijzigen.*
- Bij het inplannen van nieuwe windturbines moet de nabijheid van kwetsbare locaties vermeden worden, omwille van de ernstige geluidshinder die deze windturbines kunnen veroorzaken (beleidskader economische ruimte). >> *Dit is geldende wetgeving. Bovendien wordt door hieraan tegemoetgekomen door de geplande actie SV-5 'opmaken van een provinciale energiekarta om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te planten'.*
- In het beleidskader 'economische ruimte' moet steeds, bij de strategische lokalisatie van belastende, doch economisch nodige economische activiteiten, alvorens alles, de nabijheid van kwetsbare populaties (ouderen, jongeren, zieken) onder de loep genomen worden. Vanuit het preventie principe worden zulke milieubelastende bedrijventerreinen niet ingeplant in de omgeving van kwetsbare of gevoelige populaties. >> *Dit zal ook een aandachtspunt zijn in het plan-MER voor het provinciaal RUP dat daarvoor wordt opgemaakt.*
- Het beleidskader 'openruimteschakels' schenkt aandacht aan de criteria voor de impact van een activiteit voor zijn omgeving, er is echter geen kader voor de lucht- en geluidseffecten aanwezig. Aanbevolen wordt om eveneens criteria inzake milieukwaliteit te integreren. >> *Dit is geldende wetgeving. Criteria of normen voor geluids- en luchtkwaliteit maken deel uit van het sectorbeleid dat op Vlaams niveau geregeld wordt. In het Beleidsplan Ruimte Limburg wordt geen sectorwetgeving overgenomen of ernaar verwezen.*

5.5 Synthese van de (gewest)grensoverschrijdende effecten

Gezien de ligging van het plangebied nabij Nederland, Wallonië en de aangrenzende provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant en het feit dat het effectgebied voor meerdere thema's de provinciegrenzen overschrijdt, zijn effecten op die andere landen, gewesten en aanpalende provincies in theorie niet uit te sluiten. Gezien het Beleidsplan Ruimte Limburg geen negatieve milieueffecten maar vooral beperkt positieve tot positieve effecten zal veroorzaken, zal de (gewest)grensoverschrijdende impact bijgevolg ook in de eerste plaats eerder positief van aard zijn. Neutrale of verwaarloosbare effecten op het grondgebied van de provincie hebben uiteraard per definitie geen betekenisvolle grensoverschrijdende dimensie.

Effecten op het vlak van klimaatmitigatie (broeikasgasemissies) zijn per definitie grensoverschrijdend. De impact van emissiereductie speelt zich af op mondiaal niveau, maar de relatie tussen reducties op provinciaal niveau en de wereldwijde klimaatverandering valt niet te maken.

Een aantal waterlopen en grondwatersystemen in Limburg zijn (gewest)grensoverschrijdend. Stroomafwaartse effecten naar deze aanpalende gebieden zijn niet uit te sluiten. Het kan hierbij om zowel kwaliteits- als kwantiteitseffecten gaan, afhankelijk van de aard van de geplande maatregelen.

Door haar ligging heeft het Maasbekken verschillende waterlopen die (deels) grensvormend en/of grensoverschrijdend met Nederland of Wallonië zijn: onder andere de Maas, Dommel, Warmbeek, Lossing, Itterbeek, Jeker en Berwijn. Daarnaast zijn ook het Albertkanaal en de Zuid-Willemsvaart (gewest)grensoverschrijdend. Afstemming met Nederland en Wallonië is voor het Maasbekken dan ook belangrijk. Het Demerbekken grenst in het zuiden aan Wallonië maar het bekken is enkel 'ontvangend' en voert geen water af naar Wallonië.

Er kan ook aangenomen worden dat watergerelateerde klimaatadaptatiemaatregelen leiden tot een beter beheer van het watersysteem en dat de (eventuele) (gewest)grensoverschrijdende effecten hiervan voornamelijk positief zullen zijn.

Aangezien het Beleidsplan Ruimte Limburg vooral neutrale tot (beperkt) positieve effecten heeft op het watersysteem zal de (gewest)grensoverschrijdende impact eveneens van die aard zijn.

Voor het thema biodiversiteit kunnen effecten verwacht worden inzake ver- en ontsnippering en soortenrijkdom. Gezien het Beleidsplan Ruimte Limburg vooral neutrale tot positieve effecten heeft, zal de gewestgrensoverschrijdende impact eveneens van die aard zijn.

Aangezien de verkeersinfrastructuur en dus het effectgebied voor mobiliteit de provinciegrenzen overschrijdt, zijn ook voor dit thema effecten op Nederland, Wallonië en de aanpalende provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant niet uit te sluiten. Met betrekking tot het thema mobiliteit kunnen vooral effecten van het plan verwacht worden ten aanzien van de aansluitende verkeersinfrastructuren en de nabijgelegen kernen en knooppunten in de grenszone, op grotere afstand wordt geen betekenisvolle (gewest)grensoverschrijdende doorwerking verwacht.

Gezien de ligging nabij Nederland en de aangrenzende provincies in Vlaanderen en Wallonië en het feit dat de functionele structuren zoals natuur, recreatie, landbouw, .. over de provinciale grenzen heen lopen, zijn effecten op die aangrenzende gebieden niet uit te sluiten. Verwacht wordt dat de eventuele (gewest)grensoverschrijdende impact van het Beleidsplan Ruimte Limburg op de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving en erfgoedwaarden van eenzelfde aard zal zijn als de effecten die binnen de provincie zelf zullen optreden, en dus neutraal tot positief zullen zijn.

Gezien het feit dat verkeersinfrastructuur en dus het voornaamste effectgebied voor het thema gezondheid de provincie- en landsgrens overschrijdt, zijn de effecten op Nederland, Wallonië en de aanpalende Vlaamse provincies niet uit te sluiten. Met betrekking tot het thema gezondheid kunnen, net als bij mobiliteit, vooral effecten verwacht worden ter hoogte van de aansluitende infrastructuur en de nabijgelegen kernen en knooppunten. Ook voor het thema gezonde en veilige leefomgeving worden eerder neutrale tot positieve effecten verwacht en naar verwachting zal de (gewest)grensoverschrijdende impact van eenzelfde aard zijn.

Vast te stellen is dat door het ontbreken van potentieel negatieve effecten die toegeschreven zouden kunnen worden aan het Ruimtelijk Beleidsplan Limburg er ook geen negatieve effecten op de omliggende gebieden te verwachten zijn. Eventuele effecten op milieukwaliteiten binnen de provincie zelf zijn ofwel neutraal ofwel (beperkt) positief van aard en zullen dus in het geval van een grensoverschrijdende component een vergelijkbare impact hebben op de omliggende gebieden.

6 Samenstelling van het team van MER-deskundigen

Het plan-MER voor het Beleidsplan Ruimte Limburg werd in opdracht van de provincie Limburg opgemaakt door een erkend MER-coördinator en een team van erkende MER-deskundigen.

Deskundige	Rol, discipline	Erkenningsbesluit	Handtekening
Katelijne Verhaegen	MER-coördinator	GOP/ERK/MERCO/2020/00006	
Koen Couderé	MER-deskundige water MER-deskundige klimaat	MB/MER/EDA/222 AMV/LNE/ERK/MER/EDA-222	
Stijn Van Pee	MER-deskundige mobiliteit	AMV/ERK/MER/EDA-813	
Guy Geudens	MER-deskundige biodiversiteit	AMV/ERK/MER/EDA/709	
Soetkin Verryt	MER-deskundige landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie MER-deskundige mens-ruimte	AMV/ERK/MER/EDA-812	
Kristof Wijns	MER-deskundige geluid en lucht	AMV/ERK/MER/EDA/739	

Daarnaast werkten Anke Coolens, Ragnar Van Acker (mens-gezondheid), Maxime Le Roy (mens-ruimte en mobiliteit) en Geertrui Goyens (biodiversiteit) mee aan het MER.